17 SEP 1918

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 37 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Rugsejo (September) 13 d. 1918 m. Metai V.

TALKININKAI LAIMI

Amerikos komisijos išvažiavo iš Rusijos.

Mount Vernon tarpeduotas. - Karinės situacijos Sibire. - Amerika bus "sausa". - Dora Kaplan nužudyta. - Ir Italų armija Rusijoje. - Neutraliečiai persergsti bolševikus. - Registracija 12 diena Rugsėjo.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

AMERIKONŲ IŠVAŽIAVIMAS IŠ RUSIJOS.

Haparanda, Švedijoje. — Į čia iš Rusijos pribuvo 107 amerikonai. Šioje partijoje buvo beveik visi amerikonai, gyvenusieji Maskvoje ir Petrograde. Jie pasakoja apie didelę betvarkę Rusijoje, betgi jie sako, kad jiems labai lengvai leido išvažiuoti.

Kuomet Maskvoje ir Petrograde žmonės pradėdą kilti prieš bolševikus, tat bolševikų valdžia paskelbia, kad už nužudymą vieno bolševiko jie išžudys po 1000 bolševikų priešininkų. Bolševikų spauda viešai kaltina Angliją ir Franciją už atakas ant Nikalojaus Lenino ir Moses Uritzky.

Toje partijoje grįžta šie žymųs amerikonai: Frank Lee— Maskvos vice-konsulas, Norman Armour — ambasados sekretorius, W. C. Huntington — komercijos attache ir šie konsuliai ir vice-konsuliai: Smith, Jenkins, Imbre, Nielson, Randolph, Dennis ir Doolittle. Toje partijoje yra ir kapitonas Magnuson — Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovas, Eug. French ir daug narių militarės Amerikos misijos yra toje partijoje. Taip-gi Colton ir 29 Amerikos Y. M. C. A. darbininkai, ir Miss E. Bois ir kitos aštuonios Y. W. C. A. darbininkės. Kiti grįžtančios partijos nariai yra: R. R. Stevens — nacionalio banko atstovas iš New Yorko, 20 palydovų ir atstovai Amerikos komercijinių firmų.

AREŠTAI MASKVOJE.

Hollandijoje gauta iš Maskvos žinios, kad bolševikų valdžia vėl saureštavo daugybę socialistų revoliucijonierių ir nužiurėtų, kaltinamų Britanijos suokalbyje. Daug areštuotų asmenų nužudyta.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

TALKININKAI APSUPA HINDENBURGO LINIJĄ.

Londonas. — Talkininkų laimėjimai tęsiasi linkui Cambrai, St. Quentin, La Fere, Amzy-le-Chateau ir Chemin —des— Dames. Teutonai deda visas pastangas apgynimui Hindenburgo linijos.

AMERIKONAI PAĖMĖ KAIMĄ MUSCOURT.

Washington, D. C. — Karės departmentą pasiekė generolo Pershingo pranešimas, kuriame sakoma, kad 7 d. rugsėjo Amerikos armija atėmė nuo vokiečių kaimą Murcourt ir paėmė 50 belaisvių.

TALKININKAI SIBIRE.

Vladivostokas. — Japonų kariškas ofisas gavo informacijas, kad čecho-slovakai valdo gelžkelį nuo Oloviannaja iki Plenza. Užėmime to gelžkelio, čecho-slovakams pagelbėjo talkininkų armija, kuri eidama linkui Habarovsko tormozavo bolševikų pajiegas.

Tarpe Oloviannaja ir Plemza yra apie 2000 myl.

NEUTRALĖS VALSTYBĖS PERSERGSTI BOLŠEVIKUS.

Amsterdam. — Berlino "Tages Zeitung" Maskvos korespondentas praneša, kad neutralių valstybių diplomatai užprotestavo prieš bolševikų užsienio ministerį Čičeri ną už ekzekucijas daromas bolševikais ant civilių ir militarių žmonių.

Jie nurodė Čičerinui, kad jų valdžios apmalšins visus Rusijos bolševikus, jeigu sovietų valdžia neatkreips domos į tą terrorizmą, kurį bolševikai praktikuoja.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

ITALAI PASIEKĖ MURMAN.

Pusiau focialės žinios gauta Ryme, kad italų armija pasiekė Murman uostą Britų ir amerikonų armijos jau seniai operuoja Murman apielinkėse.

LENINO SUŽEIDĖJA NUŽUDYTA.

Šveicarijoje gauta žinia, kad bolševikų valdžia nužudė Dorą Kaplan, žinomą Rusijos revoliucijonierę, pašovusią bolševikų premjerą, Nikalojų Leniną.

PABĖGĖLIAI STOCKHOLME.

Stockholmas. — Rugsėjo 7 d. iš bolševikų sostinės — Maskvos per dvyliką dienų į Stockholmą pribuvo amerikonai pabėgėliai.

Kuomet amerikonai važiavo iš Rusijos, sakoma, už vieną svarą miltų reikėjo mokėti po $1.25, bet ir tai sunku buvo gauti. Svaras cukraus kainuoja $3.00.

LENINAS SVEIKSTA.

Londonas. — Rusijos bevėliniu telegarfu gauta žinia, kad bolševikų premjieras Nikalojus Leninas, jau pasveiko nuo sužeidimo. (Gi "Boston American" rašo, kad pabėgėliai iš Rusijos sako, buk Leninas jau miręs).

TURKIJOS VEZIRAS PRANAŠAUJA TAIKĄ.

Amsterdam. — Didelis Turkijos veziras, Talaat Pasha, pasikalbėjime su Viennos Neui Freie Presse atstovu pasakė, kad jis tvirtai tikįs jogei ši karė pasibaigs prieš žiemą. Talaat dabar gyvena Viennoje.

"Visi musų priešai, neišskiriant Amerikos", sako Talaat, "greitu laiku pripažins, jogei nėra jokios prasmės tęsti toliaus muštynes".

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

TORPEDA UŽMUŠĖ 35 ŽMONES.

Washington. — Trisdešimts penki žmonės karinio Amerikos transporto Mount Vernon tapo užmušti laike torpedos ekspliodavimo rugsėjo 5 d. 200 mylių toiumoje nuo Francijos kranto.

Pasažieriai, kurių tarpe buvo Illinois valstijos senatorius J. Hamilton Lewis, laimingai išlipo ant Francijos krento, prie kurio jie šiaip taip savo laivu atgal dasiyrė. Laivyno oficialai mano, kad laivas nelabai sugadintas, kadangi dar vis juomi galėta dasiyrti iki krento.

Užmuštieji žmonės tai pečkuriai, inžino darbininkai ir vandenio dabotojai ir, manoma, laike darbo tapo užmušti.

Senatorius Lewis grįžo namo aplankęs Angliją, Franciją ir vakarinį karės frontą.

VOKIETIJA IMA ARMIJON VALDININKUS.

Amsterdam. — New Rotterdam Courant paskelbė, kad dauguma Vokietijos valdininkų tapo ištraukta iš Belgijos ir pastatyta į karinę kaizerio armiją. Paimtų vyrų vietas užima moters.

SVARBUS SUSIRINKIMAS NEW YORKE.

Rugsėjo 1 dieną įvyko veikėjų ir ALT. Sandaros C. V. narių pasikalbėjimas. Jame dalyvavo S. Vitaitis, V. Ambrozevičia, J. Sagevičius, R. Adžgauskas, J. Ambraziejus, K. Jurgeliuas, V. K. Račkauskas, A. B. Strimaitis, R. Karuža, Dr. Bacevičia, V. Daukšys, A. Ramanauskas, V. K. Puodžiunas, P. Norkus.

Susirinkimą atidarė S. E. Vitaitis 2 val. p. p. Paaiškinus del ko šauktas susirinkimas, visi rimtai tarėsi apie taip svarbius musų tautos reikalus.

Pirmiausia apkalbėta "Sandaros" išpirkimo Fondo reikalai, kad butų galima surinkti pinigai išmokėjimui paskutinių skolų. Adm. K. Jurgeliunas paaiškino, kad nupirkus buvo pradėję plaukti aukos ir sudėjo apie 1000 dol. ir skola šiandien jau sumažinta ant 1000 dol. bet pabaigoj šio mėnesio vėl reikia mokėti mortgičjai $1000 pagal sutarties su Ateities B-ve. Plačiai apkalbėjus šį dalyką prieita prie to, kad nariai, kurie atjaučia svarbą musų orgaizacijos ir godoja demokratiją, turi prisidėti prie palaikymo organo ir išmokėjimo skolų.

Iš visų susirinkusių pasižadėjo kasmetai mokėti:

Dr. Bacevičia po $50.00,
R. Karuža po $25.00,
V. K. Račkaukas po $25.,
K. Jurgeliunas po $25.00.
V. Daukšys po $10.00,
A. B. Strimaitis po $10.00
S. E. Vitaitis po $10.00,
V. Ambrazevičia po $5.00
J. Ambraziejus po $5.00,
J. Sagevičius po $5.00,
V. Puodžiunas po $5.00,

Toliau buvo apkalbėta incidentas tarpe C. Vald. ir red. su administratorium. Kaip viena, taip kita pusė pasiaiškino, kad visi turi gerus norus dirbti, bet tik menki nesusipratimai sukėlė ginčus bereikalingai. Visi pasižadėjo dirbti kuogeriausiai pagal išgalės.

Rezignacija iš susineš. sekretor. R. Adžgausko priimta ir jo vieton koptuota K. Jurgeliunas. Rezignacija red. J. Strimaičio priimta ir jo vieton paskirtas redaktorius V. Daugšys iki seimui.

Ten Buvęs.

AMERIKA BUS "SAUSA".

Kad sutaupinti kurą ir maistą Amerikos valdžia už draudžia svaigalų dirbimą nuo 1 d. gruodžio šių metų.

Senatas priėmė bilių, kad nuo 1 d. liepos 1919 metų visa Amerika butų "sausa".

Kol kas Amerikoje yra sausos tik šios valstijos:

Mississippi, Virginia, Kentucky, S. Carolina, N. Dakota, Maryland, Montana, Texas, Delaware, South Dakota, Massachusetts, Arizona, Georgia, Lousiana.

Jau seniai reikia tą žmonių priešą, alkoholį, panaikinti.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

KAS PRIVALO UŽSIREGISTRUOTI KETVERGE, RUGSĖJO 12 DIENĄ?

Vyrai, kurie privalo užsiregistruoti rugsėjo (sept.) 12 d. yra tai nuo 18 iki 46 metų amžiaus, išskiriant jau tarnaujančius armijoje arba laivyne ir išskiriant užsiregistravusius pirmesniuose draftuose. Tas reiškia, kad kiekvienas vyras neturintis 46 ir išgyvenęs 18 m. amžiaus rivalo užsiregistruot. Pavyzdžiui, jeigu vyrui sukanka 46 metai sekančiame ketverge, reiškia jau jo drafto amžius perėjęs. Jaunuolis kuriam sukanka 18 metų ateinantį ketvergą, privalo užsiregistruoti, bet jeigu jo 18-ta metinė gimimo sukaktuvių diena bus dą po 12-tai šio mėnesio, tat šis draftas jo neliečia.

Iš Chinijos sostinės Pekino pranešama, kad Trans-Baikalijos sostinė Sibire, Čita, tapo užimta čecho - slavo kais. Čita yra 370 mylių į rytus nuo Irkutsko.

ATIDAI!

Kiekvienas tarpe 18-45 metų amžiaus privalote užsiregistruoti artimiausiame Local Boarde 12 d. Rugsėjo. Local Boardai bus atidaryti nuo 7 val. ryto iki 9 val. vakaro.

Delei palengvinimo eidami Registruotis parašykite ant balto popieriaus aiškiai savo vardą, pavardę; kiek turite metų, kokio didumo esate, kokia spalva jusų plaukų-akių, ar esate vedę ar ne, jei vedę, kokis skaitlius šeimynos ir kokios esate tautos. Taipgi savo adresą kur gyvenate.

Jeigu reikalaujate paliuosavimo nuo tarnystės kariuomenėje, tai pažymėkite ant kokių pamatų reikalaujate. Jei taip padarysite bus didelis palengvinimas jums ir valdžiai. Už 7 dienų po registracijos aplaikysite "Questionaire" kurį turėsite iš pildyti ne vėliau, kaip per 5 dienas. Jeigu neaplaikytumet, privalot reikalauti.

NESUSIPRATIMŲ VENGKITE!

KREIPKITĖS PLATESNES INFORMACIJAS JUMS SUTEIKS

Bendro Lietuvių Banko Prezidentas

J. Kowaliauskas

32-34 CROSS ST., BOSTON, MASS.

A. L. T. Sandaros Reikalai.

PASEKMĖS NOMINACIJŲ A. L. T. S. C. VALDYBOS.

Jau, pagalios, suplaukė šiektiek nominacijų blankų ir komisija suskaitė. Blankas prisiuntė vos 16 kuopų, nors numerių mes turime išduotų ligi 48. Reiškia C. V. nominavo vos tik vienas trečdalis kuopų. Balsavime dalyvavo vos tik dalis narių. Išviso kandidatų pastatė 39. Daugiausia balsų kandidatas gavo 109 (gavo du), mažiausia gavo vieną balsą. Tarpe išbalsuotų yra keletas ne narių Sandaros partijos.

Šitokios pasekmės mažai ką gero nusako. Jos bet-gi pasako, kad balsuotojai neturi sau jokio įsivaizdinimo apie užimamų vietų C. V. svarbą, nei narių kokybę — viskas daroma, kad tik atlikti. Bet tai visai ir nestebėtina, nes dar jaunutė oragnizacija, o partijos vardą nešioja tik vos nuo nuosavo organo įsisteigimo. Pirmiau partija mažai kas vadino ir organizuoti partijos neorganizavo, bet tik srovę. Dar ir dabar yra tokių daug. Taigi nėra ko ir stebėtis, kad toki išsisklaidę skaitmens nominacijų pasekmių.

Iš kuopų tik viena (Newarko) yra balsavus vienbalsiai už vieną kandidatą, kas rešikia, kad toje kuopoje buvo agitacijos ir nariai pasidavė keno nors nurodytiems kandidatams. Apsireiškimas neperpuikus ir neteisingas. Neteisingumas yra tame, kad visi 53 nariai tame susirinkime nebuvo, o už nebuvusius, turbut, balsuota, beto ne visi išstatyti kandidatai galėjo visiems patikti ir jau tų žmonių nuomonės išreiškimas balsavimo keliu užstelbta. Nariams protaujantiems nepatartina tokios sistemos dasileisti.

Taigi balsavimo pasekmės smulkmeniškai yra tokios priduota Balsų Skaitymo Komisijai:

***

Ant Prezidento:

1 kp. — J. O. Širvydas gavo 13 balsų, F. Živatkauskas — 2, V. Jokubynas — 2. S. E. Vitaitis — 4, B. K. Balutis — 10,

7 kp. — S. E. Vitaitis 2, V. K. Račkauskas — 15, A. Blažys — 1.

9 kp. — S. E. Vitaitis — 10.

10 kp. — Dr. J. Šliupas —10, B. K. Balutis — 5.

11 kp. — Dr. J. Šliuaps — 14.

12 kp. — S. E. Vitaitis —10, V. K. Račkauskas — 2.

18 kp. — Dr. Šliupas — 10.

19 kp. — Ambraziejus — 53.

24 kp. — V. K. Račkauskas 6.

28 kp. — S. E. Vitaitis — 8.

29 kp. — Dr. J. Šliupas — 1, V. K. Račkauskas — 5.

30 kp. — V. Daukšys — 8.

35 kp. — Dr. J. Šliupas — 3, S. E. Vitaitis — 1, P. Norkus 2.

45 kp. — Dr. J. Šliupas — 6 S. E. Vitaitis — 8, J. Liutkauskas — 5.

46 kp. — S. E. Vitaitis — 2, V. Jankauskas — 16.

Iš viso kiekvienas kandidatas yra gavęs:

J. Ambraziejus — 53, Dr. J. Šliupas — 50, S. E. Vitaitis — 45, V. K. Račkauskas — 28, V. Jankauskas — 16, B. K. Balutis — 15, J. O. Širvydas — 13, V. Daukšys — 8, J. Liutkauskas — 5, F. Živatkauskas — 2, V. Jokubynas — 2, P. Norkus — 2 ir A. Blažys 1.

***

Ant vice-pirmininko.

1 kp. — A. Augunas — 15, P. Norkus — 2.

5 kp. — Dr. Klimas — 8, V. Karuža — 5.

7 kp. — V. Jokubynas — 9, K. Jurgeliunas — 2, K. Šnuolis — 2.

9 kp. — K. Jurgeliunas — 10.

10 kp. — S. E. Vitaitis — 8, J. O. Širvydas — 7.

11 kp. — S. E. Vitaitis — 2, Z. Jankauskas — 6.

12 kp. — V. Jokubynas — 12.

18 kp. — V. Jokubynas —16.

19 kp. — V. Ambrazevičius —53.

24 kp. — A. Čižauskas — 5, J. Strimaitis — 1.

28 kp. — Z. Jankauskas — 9.

29 kp. — S. 5. Vitaitis — 4, K. Šnuolis — 1, B. K. Balutis —1.

30 kp. — V. Ambrazevičius — 8.

35 kp. —A. Martus — 6.

45 kp. — A. Martus — 8, V. K. Račkauskas — 7.

46 kp. — A. Martus — 16, J. Sekevičius — 2.

Išviso kiekvienas kandadtas yra gavę:

V. Ambraziejus — 63, V. Jokubynas — 37, **A. Martus** — 30, **A. Augunas** — 15, S. E. Vitaitis — 14, Z. Jankauskas —15, K. Jurgeliunas — 12, Dr. Klimas — 8, V .K. Račkauskas — 7, J. O. Širvydas — 7, V. Karuža — 5, A. Čižauskas — 5, K. Šnuolis — 3, J. Sekevičius — 2, P. Norkus — 2, B. K. Balutis — 1, J. Strimaitis — 1.

***

Ant užrašų sekretoriaus:

1 kp. — R. Adžgauskas —17.

5 (?) .kp. — V. K. Račkauskas — 9.

7 kp. — R. Adžgauskas — 1, J. Sekevičius — 9, J. Žemantaitis — 3.

9 kp. — J. Sekevičius — 8, J. Žukauskas — 2.

10 kp. — R. Adžgauskas — 15.

11 kp. — R. Adžgauskas —1, J. Strimaitis — 6, V. K. Blažaitis — 5.

12 kp. — J. Sekevičius — 12.

18 kp. — S. E. Vitaitis — 16.

19 kp.— R. Adžgauskas—53.

24 kp. — Sekevičius — 6.

28 kp. — J. Strimaitis — 9.

29 kp. — J. Žemantaitis — 3, Bukšnaitis — 1, J. J. Giraitis — 2.

30 kp. — J. O. Širvydas — 8.

35 kp. — R. Adžgauskas —6.

45 kp. — J. Sagevičius — 8.

46 kp. — J. Strimaitis — 3. J. Baniulis —7 ir V. Širvydas —8.

Išviso kiekvienas kandidatas yra gavę:

R. Adžgauskas — 93, J. Sekevičius — 35, J. Strimaitis — 18, S .E. Vitaitis — 16, J. O. Širvydas — 8, V. K. Račkauskas — 9, J. Baniulis — 7, V. K. Blažaitis — 5, J. Sagevičius — 8, J. žemantauskas — 3, J . Žemantaitis — 3, Bukšnaitis — 1, J. J. Giraitis — 2, J. žukauskas — 2, V. Širvydas — 8.

***

Ant iždo sekretorių.

1 kp. — J. Sagevičius — 17.

5 kp. — J. Sagevičius — 7, J. Lutkauskas — 7.

7 kp. — S. E. Vitaitis — 14, K. Jurgeliunas— 1, J. Strimaitis — 1.

9 kp. — Z. Jankauskas —10.

10 kp. — J. Sagevičius —15.

11 kp. — A. Augunas —14.

12 kp. — S. E. Vitaitis — 2, J. žemantaitis — 10.

18 kp. — J. Sekevičius — 16.

19 kp. J. Sagevičius — 53.

24 kp. — S. E. Vitaitis — 6.

28 kp. — V. K. Račkauskas —8.

29 kp. J. Sagevičius — 1, S. Mockus — 5.

30 kp. — J. Sagevičius 8.

35 kp. — K. Jurgeliunas —6.

45 kp. — J. M. Danielius—6.

46 kp. — R. Adžgauskas—6.

Išviso kiekvienas kandidatas yra gavę:

J. Sagevičius — 109, S. E. Vitaitis — 22, J. Sekevičius — 16, A. Augunas — 14, V. K. Račkauskas — 12, Z. Jankauskas —10, J. žemantaiits — 10, J. Liutkauskas — 7, K. Jurgeliunas — 7, J. M. Danielius — 6, R. Adžgauskas — 6, J. Strimaitis — 1, S. Mockus — 5.

***

Ant iždininko.

1 kp. — J. Ambraziejus —17.

5 kp. — K. Jurgeliunas — 5, J. Ambraziejus — 9.

7 kp. — K. Jurgeliunas — 12, P. Bartkevičius — 1, K. Pratapas — 4.

9 kp. — P. Bartkevičius — 10

10 kp. — J. Ambraziejus—15

11 kp. — J. Ambraziejus — 4, K. Kažemėkas — 5, K. Makarevičius — 4.

12 kp. — K. Jurgeliunas —12

18 kp. — K. Jurgeliunas—16.

19 kp. — K. Jurgeliunas—53.

24 kp. — K. Jurgeliunas—5. S. S. Alasevičius — 1.

28 kp. — J. Sekevičius—8.

29 kp. — K. Jurgeliunas —6.

30 kp. — J. Ambraziejus —8.

45 kp. — J. Ambraziejus —8.

46 kp. — J. Ambraziejus—3, J. Liutkauskas — 15.

Kiekvienas kandidatas išviso yra gavę:

K. Jurgeliunas — 109, **J. Ambraziejus** — 70, **J. Liutkauskas** — 15, P. Bartkevičius — 11, K. Kažemekas — 5, J. Sekevičius — 8, K. Pratapas —4, K. Makaravičius — 4, S. S. Alasevičius — 1.

Balsų skaitymo Komisija:

S. Norkunas,
M. S. Biekša,
A. Bartkevičius.

CAMBRIDGE, MASS.

ALTS. 9 kp. svarbus susirinkimas įvyks rugsėjo 11 d. 7 val. vak. paprastoje vietoje. Kviečiame visus narius atsilankyti, turime svarbių reikalų aptarimui. **Valdyba.**

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 28, as required by the act on October 6, 1917.

TREČIOSIOS LAISVĖS PASKOLOS SUBSKRIPCIJOS PER ŽMONES SVETUR GIMUSIUS AR IŠ SVETUR KILUSIUS.

(Klasifikuotos pagal Valstijas).

Alaska $7,200, Alabama 62,-200, Arkansas 39,200, Arizona 2,000, California 528,250, Colorado 173,050, Connecticut 201,-450, Delaware 55,050, District of Columbia 22,350, Florida 75,100, Georgia 2,200, Idaho 28, 350, *Illinois 92,670,050, Indiana 1,932,100, Iowa 2,708,650, Kansas 600,050, Kentucky 106,-100, Louisiana 50,950, Maryland 3,537,450, Mnnesota 3,151,400, Montana 303,000, Michigan 1,-782,200, Maine 7,800, *Massachusetts 21,203,950, Missouri 2,412900, Nebraska 3,157,500, New Jersey, 1,035,200, North Dakota 284,250, New Hampshire 11,900, *New York 109,129,-050, New Mexico 42,740, North Carolina 50,850, *Ohio 44,008,-050, Oregon 277,250, Oklahoma 181,600, *Pennsylvania 89,827,-850, Rhode Island 26,000, South Carolina 5,500, South Dakota 1,-883,300, Tennessee 41,150, Texas 1,134,950, Utah 3,600, Viginia 443,550, Washington 362,-Wyoming 26,700, Wisconsin 3,-282,900, West Virginia 28,500, Nevada 10,700, Mississippi 5,-250.

Gauta pervėlai del klasifikavimo pagal valstijas.

Miscellaneous and Late subscriptions 12,265,600,

Bohemian 6,899,400, Greek 1,692,000.

*) Kadangi Federaliai Rezervos Bankai randasi šitose valstijose, tai sumos, mokėtos visame **Federaliame Rezervos Distrikte**, yra idėtos šiton koliumnon.

Albinas Rimka.

Visuomenė ir Politika.

(Tąsa iš pereito numerio).

ton naujų, plačioms minioms galinčių atstovauti, žmonių pašaukimas gali buti ne tik pageidaujamas, bet ir butinai reikalingas, jeigu norima socialė politika pastatyti ant tokio laipsnio, kad tiktų laiko aplinkybėms, technikos išsitobulinimo ir žmonių kulturos laipsniui.

Išviso turime suprasti, kad laikais, kuomet pasaulis ekonominio, politinio ir dvasinio persilaužimo bei didžiųjų perversmių gadynėje, išmintingos ir pleningos socialės politikos supratimas ir jos skiepijimas butinai reikalingas. Taipgi turime suprasti, kad socialė politika tik tuomet savo uždavinį gali atlikti, kuomet, — duodama progos visuomenei naudotis didžiausia ir sulig aplinkybių bei gyvenimo sąlygų galima laime bei gerove, — tuo pačiu laiku vis ir vis didesnį žmonių skaitlių pakelia prie augščiausio kulturos dvasinio ir išplėtojimo laipsnio.

§ 5. Visuomenės srovės ir socialės politikos principai.

Du yra svarbiausi socialės politikos principai: arba į viską žiurėti atskiro žmogaus (taipgi atskiro luomo ar kt.) žvilgsniu (individualis principas) arba visuomenės, viso krašto gyventojų (socialis principas). Kas prisilaiko griežtai individualio principo, tas, pavizdžiui, statydamas kokius nors reikalavimus arba siulydamas kokias nors reformas, visai nežiuri į tai, kaip tų reikalavimų išpildymas ar jo siulomų reformų įvedimas atsilieps į kitų žmonių, kitų visuomenės sluogsnių ar viso krašto ekonominį gyvenimą, bet vien rupinasi, kad jam ar jo luomui butų užtikrinta geresnės gyvenimo sąlygos. Gi kas prisilaiko socialio principo, tas, statydamas ekonominius reikalavimus ar siulydamas socialės rušies reformas, pirmiausia žiuri visuomenės reikalų, ir atskirų asmenų ar atskirų visuomenės sluogsnių dienos reikalus turi buti pasirengęs apleisti arba net ir pakliudyti, jeigu tai bus reikalinga visuomenės gerovei — nors toji gerovė butų apmatoma dar tik ateityje.

Praktikos gyvenime šiais dviem, regis, griežtai priešingais principais vaduodamies žmonės visgi gali kartais tuos pačius politikos ar visuomenės reikalavimus statyti. Pavizdžiui, vienas žmogus, išeidamas iš supratimo, kad tik apsišvietęs ir bent minimum užtikrintą pragyvenimą turėdamas darbininkas gali pasekmingai toliau už savo buvį ir įtekmę, kovoti ir prie galutino laimėjimo siekti, — gali reikalauti darbininkų švietimo ir jų apdraudimo nuo ligų, bedarbės ir kt. valstybės lėšomis ir tt. Kitas gi gali tuos pat reikalavimus statyti vaduodamies grynai socialiu rincipu, t. y. suprasdamas, kad darbininkų didesnis apsišvietimas pakelia jų darbo produktyvumą, padidina jų reikalavimus ir tuo pačiu vėl prisideda prie didesnio gaminamųjų produktų suvartojimo ir visos šalies ekonominio gyvenimo pakėlimo; kad socialis visuomenės lėšomis arba jos prisidėjimu įsteigtas apdraudimas nuo ligų, bedarbės, senatvės ir tt. gali perspėti streikus, darbininkų ekscesus, suirutes ir tuomi visuomenę apsaugoti dvasinių ir medžiaginių nuostolių surištų su tais dalykais.

Bet gali atsitikti ir aštriausias tų dviejų principų susikirtimas. Pavizdžiui, kokios nors visuomenės ukio šakos turtų savininkai bei darbdaviai, vaduodamies individualiu principu, sutarę gali taip darbininkų algas numažinti, o produktų kainas pakelti, kad darbo žmonių gyvenimas gali pasidaryti nebepakeliamas ir visuomenė nuo to gali daug nuostolių turėti. Taip-pat ir darbininkai, išeidami iš supratimo, kad jų gyvenimo sąlygos reikalinga pagerinti ir prisilaikydami grynai individualio principo, gali pareikalauti tokio atlyginimo ir tokių darbo sąlygų, kad jas išpildžius gaminamųjų produktų kaina taip pakiltų, jog tuos produktus visai neapsimokėtų toj vietoj gaminti. Tuomet viso krašto toji ukio šaka, neišlaikydama konkurencijos, turėtų žuti ir iš to visuomenei — o paskui ir patiems darbininkams, (o ypač jeigu toji ukio šaka vietos sąlygoms tinkamiausia), butų kenksminga.

Iš kitos pusės, socialiu arba visuomeniniu principu vadovaujanties dažnai gali prisieiti pakliudyti ne tik atskirų asmenų, bet ir visų visuomenės sluogsnių reikalai. Pavizdžiui, karės arba ir revoliucijų metu sunaikinama daug privatiškos nuosavybės ir paaukojama daugelio žmonių gyvastįs, bile tik apsaugoti visuomenę nuo vergijos arba parengti jos ateities gyvenimui geresnes sąlygas. Įstatymų keliu priverstinai išperkama arba net ir konfiskuojama iš atskirų luomų turtų dalįs (pav. stambiųjų dvarininkų žemės), bile tik pakelti abelnąją žmonių ir krašto gerovę. Ir tt.

Einant arčiau prie gyvenimo irprisižiurint įvairiems visuomenės sluogsniams bei jos atstovaujamoms srovėms — taipgi jų atstovų išpažįstamiems socialės politikos teorijoms, mes retai kada užtiksime tokį sluogsnį ar srovę, kuri griežtai prisilaikytų tik kurio vieno principo. Bet visgi tam tikros srovės išpažįsta vyriausiai vieną ar kitą principą. Pavizdžiui, **anarchizmas** remiasi beveik individualiu principu ir tai ne kolektyvio (luominio, klesinio), bet grynai asmeninio charakterio. Anarchistai pirmon vieton stato net ne kokio nors luomo reikalus, bet grynai atskiro žmogaus asmenį ir propoguoja idėją, kad tik toms visuomeninio gyvenimo taisyklėms atskiras žmogus turi pasiduoti, kuriai jis pats pripažįsta. Delto anarchistai atmeta kiekvieną vyriausybę, nepripažįsta valstybinės organizacijos, nei jos įstatymų, o visus ekonominius ir kulturinius žmonių reikalus esą turį sutvarkyti tik iš liuoso noro atskirų žmonių susidariusi kolektyvai arba bendrovės.

Nuo anarchizmo nėra toli bėgęs ir **sindikalizmas**, su tuo tik skirtumu, kad anarchistai yra šalininkai grynai asmeninio individualizmo, o sindikalistai — luominio arba klesinio. Atskiras žmogus ir jo reikalai sindikalistams beveik jokios vertės neturi, bet viso luomo ar klesos reikalai statoma augščiau už viską. Sindikalistai stato savo luominius ar klesinius reikalavimus visiems kitiems visuomenės sluogsniams ir reikalauja jų butino išpildymo ir paprastai, beveik visai nepaisydami, kaip jų išpildymas atsilieptų į visuomenės ukį ir visą gyvenimą; be to, kad savo tikslą atsiekti, jie nesitenkina kitų priimtomis priemonėmis, bet jeigu tik gali, tai vartoja spėką arba terorą (sabotažas, gasdinimai ir kt.). Ši sindikalistų ypatybė ir priartina juos prie anarchistų. Reikia dar pabriežti, kad nors sindikalizmu priprasta yra vadinti tik tam tikrą srovę, apsireiškusią darbininkų judėjime (ypač Francijoj, Itlaijoj ir iš dalies Anglijoj bei Amerikoj), bet savo turiniu ir taktika sindikalistišką charakterį turi daugelis kitų grynai luominių ar klesinių organizacijų, k. a. dvarininkų, fabrikantų, pramonininkų, pirklių, ukininkų ir kt. sąjungos, kurios tik įsteigtos ne susišelpimo ar pasigelbėjimo tikslams, bet agresyvei politikai varyti.

Individaliu principu vaduojasi ir sindikalistams visai artymas**ortadoksinis marksizmas,** kuriam atstovauja t. v. r adikališkieji social-demokratai. Skirtumas tik tas, kad sindikalistai, vartodami t. v. nelegalius kovos įrankius (sabotažą ir kt.), daugiau artimi **asmeniniu** individualizmu besiremiantiems anarchistams, tuo tarpu kaip ortodoksinio marksizmo social-demokratai, —nors remiasi grynai **klesinio** individualizmo principais ir stato klesinius reikalavimus bei varo vien klesinę — darbininkų - samdininkų luomo politiką, visa tai daro aklai, kaip sindikalistai, nes išanksto žiuri ir galimų pasekmių, taipgi toje klesinėje kovoje daugiau laikosi t. v. legališkumo ir nevartoja anarchistiškų griovimo priemonių.

Ir tame ortodoksinio marksizmo social-demokratai viena puse jau prisiartina prie socialio principo.

Socialiu principu daugiausia vaduojasi tos srovės, kurios savo veikimo pamatan deda **demokratizmą.** Prie šios srovės priklauso ne tik t. v. demokratai "praktiškai", kurie, nesigilindami perdaug į ateitį, stengiasi dabartinį gyvenimą sutvarkyti ant plačiausių demokratizmo ir humanizmo pagrindų, bet ir "teorininkai", kurie savo tikslu yra pasistatę socializmą, tik prie jo prieiti mano ne ekonomines ar sociales revoliucijas, bet evoliucijos ir reformų keliu ir delto savo veikime gali labai dažnai sutikti ir išvien eiti su demokratais "praktikais". Rods, ir demokratizmo srovėje galima rasti individualio principo žymių, nes reforminio socializmo atstovai bei demokratai taipgi remiasi tik tam tikrais visuomenės sluogsniais, butent plačiomis darbo žmonių minioms ir kovoja prieš kitų visuomenės sluogsnių (dvarininkų, pramonininkų ir kt.) hegemonija. Bet jie visai skiriasi nuo ortodoksinio marksizmo atstovų, kurie remiasi vien darbininkų - samdininkų klesa ir tik vienos tos klesos reikalus pripažįsta. Beto šios srovės atstovai, statydami savo reikalavimus ar siųlydami reformas paprastai visuomet žiuri bendrųjų krašto reikalų ir remiasi plačiųjų minių bei didžiumos reikalavimais ir todel jau negali perdaug nuo socialio principo atsitolinti.

Eeinant į dešinę, socialis principas srovių politikoje vėl pradeda silpnėti, o individualis stipėti. Pavizdžiui, t. y. radikalis arba kairysis liberalizmas nors teorijoj remiasi individualių principu, skelbdamas neapribotą ekonominę laisvę, bet savo socialės politikos praktikoje paprastai remia tokios rušies reformas, kaip progresyvė mokesnių sistema, socialis apdraudimas ir kt. tuomi sekdamas socialį principą. Užtat dešinysis liberalizmo sparnas, paprastai nudažytas **nacionalizmu** (kuris praktikoje paprastai neatskiriamas nuo turtingesniųjų luomų ar klesų politikos), jau stovi daugiau ant individualio principo ir tai ypatingų luomų — turtingesniųjų pramonininkų bei pirklių. **Konservatizmas** remiasi grupa individualiu principu, atstovaujamu paprastai stambiųj ųdvarininkų luomo, o **klerikalizmas,** nors skelbiasi atstovaująs visuomenės reikalus, yra tai gryniausia individualiu principu paremta nes kunigijos ypatingus interesus atstovaujanti srovė.

§ 6. Socialė politika ir labdarybė.

Svarbu yra, kad kiekvienas žmogus turėtų kiek galint aiškesnį supratimą apie socialės politikos organizaciją bei jos principus. Tai yra: kokiais pamatais socialė politika turėtų but organizuota ir kokie jos santykiai su labdarybe?

Senovėje, kol perdėm viešpatavo ponų ar feodalų absoliutizmas, šių klausimų galėjo ir nebuti, nes tuomet atskiras - paprastas žmogus — vergas — darbininkas — jokios "teisės gyventi" neturėjo, o pasitenkino — nes pasitenkinti turėjo — tuo, kiek ponas jam paliko arba ką jam davė ir tai buvo tik labdarybė. Tuomet jei ir rupėjo kam socialės politikos klausimai tai tik patiems ponams (kad jų valdomi žmonės galėtų daugiau jiems naudos padaryti), kunigaikščiams ar karaliams (kad iš ponų daugiau sau galėtų gauti bei savo galybę stiprinti) ir kunigams (kad žmonės turėtų iš ko bažnyčas išganyti). Šiandien kas kita. Kuomet visur apskelbta visų žmonių lygybė prieš įstatymus ir kuomet patįs žemiausieji visuomenės sluogsniai dalyvauja šalies politikos tvarkyme — jau tai tiesiu budu (patįs arba per savo renkamus atstovus), jau tai netiesiu (kaipo nariai tam tikro luomo ar klesos, kuri turi realę galybę visuomenės reikalingų produktų gaminime ar kt.) —, ir socialės politikos principai turi kiekvienam, bent jau visuomenės veikėjui, buti aiškųs ir suprantami.

Kad atsakyti į šiuos klausimus, mes pirmiausia turime prisižiurėti tam, kas dabar yra, t. y., kas dabar rupinasi žmonių gerovės kėlimu. Čia mes randame: valstybę, įvairias savivaldybių įstaigas (valsčius, parapijas) ir administratyvės vienatos (pavietus, gubernijas ir tt.)privatinės arba valdžios šelpiamas draugijas ir bendroves taipgi pavienius asmenis. Jeigu koks nors žmogus savo privatiniame ukyje įveda vasam laikui neatmainomą taisyklę, kad, pavizdžiui, tiek ir tiek metų jo ukyje ištarnavęs darbininkas turi teisę gauti didesnę algą arba senatvėje pensiją, ir jeigu šios taisyklės pildymas įstatymų keliu garantuotas (vadinasi, jeigu visas taisyklėse pažymėtas sąlygas išpildęs darbininkas gali ir per teismą priversti darbdavį pensiją mokėti ar kt.), tai, be abejo, čia jau bus socialė politika, nors ir privatinė. Bet jeigu koks nors darbdavys visuomet darys tą pat bet tik iš liuoso noro, ir jisai šalies teismo keliu niekuomet negalėtų buti priverstas ištarnavusiam darbininkui pensijos mokėt, — tai čia jau bus paprasta labdarybė, tokia pat, kaip ir davimas almužnos atėjusiams elgėtai. Jeigu valsčiaus ar parapijos susirinkimas sykį ir visam laikui nutars, kad visi tos vietos neturtingi žmonės tam tikrose sąlygose turi teisę buti aprupinti maistu, nemokama daktaro pagelba ar kt. — viso valsčiaus ar parapijų lėšomis, tai čia, be abejo, bus socialė politika. Bet jeigu tas pats valsčius ar parapija taipgi visuomet aprupintų tokiose sąlygose esančius žmones, bet kiekvieną kartą tik pagal tam tikro liuoso nutarimo arba iš atskirų žmonių sumestų aukų, — tai čia jau bus vien tik labdarybė, nors ir komunalė. Jeigu valstybės valdžia sykį ir visam laikui įveda įstatymą, kad, pavizdžiui, netikėtai nelaimei patikusis kraštas ar žmonės turi buti sušelpiami iš valstybės iždo tam tikrų sumų arba kad kuomet kitų kraštų gyventojai priverstinai turi mokėti tam reikalui (pavizdžiui, atsitikus badmečiui, karei ar kt.)) — tai čia jau bus socialė politika. Bet jeiku tokiuose atsitikimuose žmonės arba kraštai taip-pat arba gal ne geriau sušelpti, bet kiekvieną kartą sulig tam tikro valdžios nutarimo ar parėdymo arba iš kokių žmonių ar organizacijų liuosų aukų (pav. Raudonojo Kryžiaus) — tai čia bus tik labdarybė, nors ir valstybinė. Žodžiu, socialės politikos veikimu, darbais ar jų vaisiais mes galime vadinti tik tokius dalykus ir tokias įstaigas, kur atlikta arba įtaisyta ne momento žmonių upo ar laikinių nutarimų gale, bet sulig tam tikros sistemos, pagal išanksto apgalvoto pleno ir jau priverstinai — **pirmiau padarytus sutarimus bei taisykles išpildant.** Tuo budu Amerikos darbininkų teisė jieškoti iš dirbtuvių savininkų ar kompanijų atlyginimo už sužeidimą (atsitikusį ne per darbininko kaltę) yra Amerikos socialės politikos vaisius lygiai kaip ir Vokietijos ar Anglijos valstybinis prikverstinis apdraudimas, tuo tarpu lig šiol visose valstybėse palikta arba labdarybei, ir vietos savivaldybių (komunų, valsčių ir kt.) socialės politikos kompetencijai. Kad dabartinės Europos karė metu Lietuvos bežemių ar mažažemių, išėjusių karėn, moterįs gauna mėnesinę pašalpą, tai yra jau Dumos socialės politikos nuopelnas, tuo tarpu kaip rusų - japonų karės metu tas moterįs jei ir gavo ką, tai tik iš kieno nors malonės arba iš vyriausybės ant greitųjų suorganizuotos laikinės pagalbos, — ir tai buvo tik labdarybė.

Močiutė.

Jau vėjelis pabučiavo
Rytą į veidelį —
O močiutė vis lingavo,
Sukdama ratelį.

Ratas burzgė, siulas ėjo,
Čiulpdamas kuodelį —
Gi srauni bangužė vėjo
švilpia pro kampelį.

Toks švilpimas pranašauja
Žmogui amžiaus galą—
Senė grebia linų saują,
Ir, kaip drobė, bąla....

Adomas Juodasai.

16, III, 1913.

("A. L.").

M. Petrauskas.

Iš Dailes Filozofijos.

XVII.

Kokis yra žmonių budas,—
Tokios yra jų ir dudos.

Liaudies poetas, gal visai netikėtai, bet ištaria labai teisingus žodžius, kurie gali but pritaikyti, sulyg žmonių budo, tų žmonių skonio išraiškos — sulyg dailės apkainavimo. Dailės veikalai tik dailės veikalais tiem žmonėms tuomet pastoja, kuomet jų proto, pobudžių ir papročių, abelnai, didumai tie veikalai patinka. Taigi bus aišku tas, kad kiekviena tauta, paimta kaipo atskira vienata, sudaro visai kitokį minties stovį, kitokių prisilaiko papročių ir kitokio budo. Palikus šalyje fiziškąjį paausį, nei jį kaltinus nei gyrus, pamatome vienok kitus dalykus, kurie abelnai plėtojosi žmonijoje, kaip: geras ir blogas, liuosybė ir priespauda, perteklius ir skurdas, įvairųs tikėjimo budai ir laisvamanybė, karžigiškumas ir pavertimas kito vergu. Į dailę veikia viduramžių iškilmi krikščionybė, didikų rumų papročiai, pramoninga ir mokyta XIX amžiaus demokratija, o dabar į dailę veikia apart visų karės žiaurumų, tai tautų apsisprendimo idėja. Sąjungmėje įvairių aplinkybių žmonių mintis buva vis vergiama vienų dalykų mažiau, kitų daugiau ir tas viskas veikia į protus. Tos visos priežastįs vysto ypatingą budą, skirtingus pajautimus į veikmę, linkmę prie svajojimo, švelnumų, žiaurumų, žodžio dovaną, troškimą užsiganėdinimo geidulių ir visokių komplikuotų norų, palinkimų ir išvaržos. Neprisotinami pageidavimai gamina nesulaikomą išvaržą ir nepasiganėdinimą ir ypač XIX šimtmetis davė tam pradžią, paženklindamas tokį tipą, kaip kad Faustas, kuris paskendęs amžinuose tirinėjimuose, jieškiniuose ir pilnas liudėsio. Kas buna įžymesnio žmonijoje, tą dailininkai stengiasi atvaizdint prieš visuomenę, pabriežiant linkmes, ypatingumus ir sutveriant gyvą paveikslą žodžiu, dažais, skaptu ar net garsais. Garsai-gi pinasi sielos srityje. Muzika, kaip ir architektura, negalės atvaizdint tipo, ypatos, bet veiks į žmoguas sielą — viena per girdėjimą, o antra per matymą.

Tai jau bus gana pasakius, kad linkmė kokia kuriame nors amžiuje, veikia į dailės veikalų tverybą taip, kaip ir asmeniškas dailinimo jausmas ir sąvoka. Sulyg gadinių kilo revoliucijos, kilo įvairios žmonių fantazijos formos, ypatybės tautiškumo kripsnio mokyklos, kurios davė dailės stilių įvairumus per didžiuosius žmonių dailininkus, gamintojus pirmučiausiai tautai, o velesniai ir visai žmonijai.

Idėja apsisprendimo tautų pradeda veikt gana šiurkščiai ir pseudo - patrijotai nenori žinot nieko nei visų-geriausio, kas jam svetima. Italai varo lauk muziką Wagner'io, tą daro anglai, francuzai ir kiti. Panašus apsireiškimas, nors miglotas, bet jau yra ir pas lietuvius. Bet čia pasiganėdinama tuo, kad tik sulietuvinus veikalą. Jeigu jau ir lietuviai, dar neturėdami savo dailės, pradėtų varyt lauk dailę neužkenčiamųjų, tai tik toje srityje pasidarytume didesniais barbarais, negu kad esam. Pasisavinimas svetimos dailės, ar niekinimas savos — yra barbarizmu, bet žemas kulturingumas ir tame, kuomet nesistengiama pažint ir svetimų jų tikrosios dailės tvarinių. Lietuvių dailininkų peikt negalima už gaminimą dailės veikalų, jie dirba daugiau ir pagamina kurkas apsčiau, negu musų tauta reikalauna. Taigi reiškia, kad žmonės dar toli gražu nepriaugę nei prie to, kas jiems duodama ir tik atjaučia ir supranta pačius paprasčiausius veikalus. Reikia tikėtis, kad kulturiškai kįlant musų visuomenei, kils ir pageidavimai prie dailiojo meno, augs jis žmonių sąvokoje ir eis plačia vilnimi išsitobulinusio sna sielosna. O dainelė vis liks dainele:

Kokis yra žmonių budas,
Tokios yra jų ir dudos.

XVIII.

Dailė turi but daile.

Reikia žinot, kad muzika, architektura, skaptorystė, tapymas ir poezija yra ne kokios bendros dailės apraiškos, ne kokios ten frakcijos, t. y. atskiros abelnos dailės dalies, bet yra savistovųs integralai. Priimant tas penkias dailes kurią cau už integralą, viską jungiant tik bendru dailiojo meno išposeletu upu, reikia jąs savistovybėje ir laikyt ir neverst visas vienan mišinin, nesiekt vienai kitos dailės už jos lybų sienios, nelyst kitan pasvietin. Ar gali but kam nors kokia nauda iš to, kad, pavyzdin, raudoną dažą tapytojas vadins Fa-diez, o geltoną — Mi ir ar tas turi kokią nors veikmę į tapymo budą, tai be abejonės, kad nėra jokios veikmės. Arba jeigu architektas pavadins granitą generališko tribaisio vardu, o molį sualteriuotu akkordu ir-gi nieko nepasiekiama architekturoje. Taipgi ir kompozitorius, kuris pavadinta, kad toj symphonijos vietoj yra langas, kitoj durįs, o Scherzoje — pilnas kambarįs kekauklinių (supamųjųsi) kedžių, tai jam tikslas nepasiekiamas ir iš dailės tik pasitičiojama.

Kultura, t. y. apšvieta, išsivystimas ir išsitobulinimas tautos elemento ir civilizacija —išsivystimas ir sąmoningas supratimas visuomeniškų teisių ir žmogaus pareigų ir gyvai veikia į dailių plėtojimąsi. Kaip kulturoje ir civilizacijoje ženklivesnių nuotikių vietos palieka savus pėdsakus, taip ir dailėje. Dailė-gi labai galinga yra pažymėjime įvairių svarbių dalykų, apsireiškusių žmonių išsivystyme ir mums lieka tik patyrinėti į kurią iš penkių didžiųjų daillių toj ar kitoj tautoj kultura ir civilizacija daugiausiai veikia ir kodėl. Kaip žmonių kultura ir civilizacija keičiasi, taip ir dailės. Nekurios dailės, turėjusios tam tikrus ypatingus krypsnius arba jau visai sunyko ar baigia nykti, bet jų vieton atsiranda naujos formos ir galima sakyt, kad visuomet naujos formos rasis ir dailės turto sandėliai nebus išsemti tol, pakol pasaulyje bus žmogus. Tik dailė ir jos formos bus tokios, kokie bus žmonės, kokiose aplinkybėse jie gyvens ir kokioj gamtoj. Musų amžius linkui žmonių išsilavinimo daro labai didelius žingsnius ir žmonijoje darosi gilios ir abelnos įvairios greitos permainos vis pasitobulinimo sritin. Išradimai, mokslai, susinešimai, pramonė, amatai, apdirbimas žemės vis kas-kart kįla. Politika irgi nuolat keičiasi ir darosi geresne, nes žmonės vis eina išmintingyn ir stengiasi kas-kart gerint gyvenimo sąlygas, užjaust silpnesniems ir gelbėt gabesniuosius. Besikeisdamas žmonių draugijinis gyvenimas įves dailėn naujas sroves, bet dailė, kuri sau liks vis toji pati, tik kitokoise formose ir jeigu dailininkai bus pajiegųs amžiaus bėgančias min tis ir jausmus pasigaut, tai galės ir dailės dalykus pagamint. Dailė yra vaisiumi augštai ištobulintos širdies, jausmų ir pajiegaus proto apgriebt amžiaus banguojančias mintis. Amžiaus minčių skraistė, kad ir neveikia tiesioginiu budu, pavyzdin, į architekturą ir muziką, bet visgi savają įtekmę turi. Tegul sau tapytojas savų dažų varsas vadina Fis, Cis, As, B ar kitaip— tas nieko, bet svarbiausia kokia forma, kokias mintis jis išreikš ir kaip tobulai, ir nuo to prigulės kokia bus dailės vertė. Negu-gi kompozitorius užvadintu pasažus — kolonadomis, ruladas — vinjėtėmis, akkordus — susparomis, modulacijas — arkomis ar tam panašiai, tai muzikai išto jokios naudos. Muzika turi but muzika ir Mozarto **dictum** niekuomet nepasens savu pasakymu: — "muzika privalo skambėt". Tiek pat be vertės ir tas, kad kuris nors tapytojas vadina tam tikrų kombinacijų dažus A-mol, C-dur ar kitaip kaip kad kompozitorius pavadintų savo muzikos tvarinio, kad toji vieta yra stogas, anoji — lubos, šitoji — pamatai ir rusys, tai tik tas visas butų be jokios tiesioginės prasmės įvestas nevieton jovalas. Dailė turi but sau daile, išposelėta bendru dailiojo meno upu.

LIETUVOS ATSTATYMO REIKALU.

Broliai ir sesutės! Visi žinote, kad musų tėvynė jau seniai išgriauta ir musų tautiečiai tenai didžiausį badą kenčia. Taipgi žinote, kad nors išbadėję, nors priespaudą kęsdami jie ten kalba ir dirba savo tėvynės atstatymu rupindamiesi: Jie deda dideles viltis ant Amerikos lietuvių. Amerikos lietuviai kaip tik tame prakilniame darbe ir gali daug pagelbėti. Mes turime Lietuvos Atstatymo Bendrovę, kurios centras yra New Yorke, o skyriai jos jau turėt buti visose kolonijose.

Peretiame "Sandaros" numeryje jau buvo minėta, kiek So. Bostono lietuvių prisidėjo prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės. Bet ten prisidėjo tik maža dalelė musų tėvynainių! Kiekvienas Amerikos lietuvis pagal savo išgalę turėtų pirkti L. Atst. B-vės šėrus ir tuomi auginti kapitalą, kurį paskui galėsime skolinti Lietuvos žmonėms, kurie musų sudėto kapitalo pagelba galės vėl surėdyti savo gyvenimą musų tėvynėje.

Pažvelkime, broliai, į kitų tautų žmones, kaip jie puikiai organizuojasi: Nes tik pasibuda voja tvirtą materialį pamatą kiekvienos tautos žmonės ant jo gali budavoti ir pramoniją ir kulturą.

Žiurėkime, broliai, kad musų brangią Lietuvą neužpliauptų svetimi kapitalai, žiurėkime, kad vokiečiai, lenkai a r žydai ir vėl mųs nepasigriebtų savo vergijon. Kas tik gyvas imkir nors po vieną Lietuvos Atstatymo Bendrovės šėrą. Vienas šėras kainuoja $10.00. Parsiduda nemažiau 5 šėrų iškarto. Galima įmokėti dalimis. Atminkime, kad visų Amerikos lietuvių prisidėjimas prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės sutvers tą išliuosuojančią jiegą, kurios taip laukia suvarginti musų broliai Europoje.

Kiekvienoje Amerikos lietuvių kolonijoje turėtų buti nors po vieną L. A. B-vės įgaliotinį ir kiekvienoje Amerikos lietuvių kolonijoje jau turėtų buti ne po vieną bet po kelis ar kelesdešimtis Lietuvos Atstatymo Bendrovės dalininkų.

Bostoniečiai norintieji pasipirkti Lietuvos Atstatymos Bendrovės šėrus, kreipkitės prie gerb. J. A. Lukausko, 161 W. 6-th st., So. Boston. Gi kitų kolonijų lietuviai, kur nėra L. A. B. vės įgaliotinių, kreipkitės tiesiog į centrą: Lithuanian Development Corporation, 320 Fifth ave., New York, N. Y.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.

Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantēs rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilēs ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

"SANDARA"
366 Broadway
So. Boston, Mass.

TAUTINĖS TARYBOS NENUOSEKLŲS DARBAI.

Taip vadinama tautiškoji Taryba jau daug kvailybių yra padariusi musų politiniam gyvenime, vienok ji nestoja ir toliau darius. Be paprasčiausių kvailybių, daug nenuoseklumo abelnai yra parodžiusi. Tai atsitinka delto, kad toje taryboje sēdi žmonēs turį visai nepolitikams derētas smegenis.

Štai pastaromis dienomis jau padarē kelet ądidelių pa klaidų. Iš jų vieną taisē, bet neištaisē.

Viename T. T. susirinkime šitokia rezoliucija buvo išnešta:

"1) Mes A. L. T. Taryba, duodame nuo savęs abelną įgaliavimą šitai delegacijai darbuotis Europoje Lietuvių politikos reikalais.

2) Įgaliavimas yra duodamas pamatine išlyga, kad minēta delegacija padēs savo visas pastangas siekimui musų idealų, butent Neprigulmingos, demokratinēs, Lietuvos respublikos."

Vadinasi jie įgalioja vidurinēs srovēs žmonių vardu veikti klerikalus Europoje. Kadangi vidurinēje srovēje branduoliu esančioji Sandaros partija taipgi turi savo atstovus toje T. Taryboje, tai ir Sandaros partijos vardu ir-gi įgaliojo tą klerikalų delegaciją veikti, nors Sandaros partijos atstovai neturējo teisių tokio įgaliojimo užgirti, nes jiems taip daug veikti partija nēra suteikus; beto toki įgaliojimai negali but išduoti be partijos narių pritarimo ir apkalbējimo išaknsto dalyko ir, pagalios, tokio įgaliojimo neturi teisēs įšduoti pati T. Taryba sulig jai pabriežtų taisyklių vidurinēs srovēs veikējų konferencijoje 15 d. kovo 1918 m., kur toji T. Taryba buvo pertverta sulig naujom taisyklēm. Bet nežiurint į tai, o vis-gi nutarē.

Šitokis nutarimas negalējo patikti Sandaros **partijos** nariui ir iššaukē jų griežčiausią protestą. Tuomet T. T. sekančiame savo susirinkime jau išnešē naują nutarimą, bet neatšaukē senosios rezoliucijos. Išnešē šitokią rezoliuciją:

"Mes, A. L. T. Taryba, **išreiškiame užuojautą** šitos delegacijos darbams lietuvių politikos reikalais tuomi supratimu, kad minēta delegacija padēs visas savo pastangas siekimui musų idealų, butent Neprigulmingos demokratiškos Lietuvos respublikos."

"Amerikos Lietuvis" pastebējo štai dar kokį nenuoseklumą:

"Nenorēdama nusižeminti sentautininkų taryba nepanorējo pirmos rezoliucijos atšaukti, vien atrado labiau priderančiu išnešti 2-rą rezoliuciją, manydami, kad tuom pat nupuls pirmiau išnešta abejotinos vertēs rezoliucija. Bet dabar atrodo, kad musų tautininkai ne tik ingaliojo nuo savęs klerikalų atstovus, bet podraug rado reikalingu ir išreikšti jiems užuojautą.

Toks nenuoseklumas tautinei Tarybai nepirmiena. Neturēdama savistovios taktikos, ji nuolatos puldinēja tai vienur tai kitur, kad savo veikimą palaikius. Buvo laikai, kuomet ji ir bolševikams užuojautą reiškē, o kiek vēliaus akmenimis į juos svaidē.

Nenuostabu, kad tokiu veiklumu labai neužganēdinti daugiau protaujanti, ir delto nuolatos girdisi protestai prieš Tautinę Tarybą iš pačių tautininkų tarpo".

Ir ištiesų "Am. Lietuvio" pastaba yra teisinga. Juk parlamentarēs taisyklēs reikalavo senąją rezoliuciją atšaukti. Reikia tikētis dar štai ko iš tos T. Tarybos: kad ji galējo but išdavus klerikalų delegacijai įgaliojimą, nes tam laiko užteko atlikti ir ji išvažiavo, tai kad savo tarpe užmuilyti kitiems akis išnešē greta anos rezoliucijos antrąją, lyg pataisymą, vienok galēje likusi pirmoji rezoliucija, tat -gi klerikalų naudojimąsi įgaliojimu nesuspendavo. Čia reikalas išgirst iš T. T. aiškaus pasakymo, bet ne išsisukinējimų.

Sandaros partijos nariai nesutinka nei su viena iš T. Tarybos rezoliucijų, nes delegacijos, kuri visai priešingos partijos, mųs partija negali užgirti. Tai nusako sveikas protas. Sveiko proto logika mokina, kad anokios delegacijos užgyrimas išanksto, visai jai neparodžius jokio naudingo darbo negalimas yra iš kitos partijos pusēs.

Ką-gi apie tokią T. Tarybą manyti?

Bet štai iškilo klausimas legijonų tvērimo. Tautinē Taryba vēla, visai neapsiskaičius su išgalēmis ir net užmiršus, kad lietuviai yra snio ir klesos, turi buti pasiatidavę savo sveikiausius vyrus karei, daugiau negu kitos tautos jų atidavē, ji užmiršo, kad dabar kariauja Suv. Valst. armijoje mažų-mažiausiai 35,000 lietuvių, kurių didelē dalis Francijos laukuose, jie vēla, valdžiai teisingai nenušvietę dalyko, reikalauja leidimo tverti legionus. Tokius legionus butų galima tverti, jeigu Suv. Valst. sutiktų visus lietuvius, jau esančius Francijos laukuose ir čionai Suv. Valst. armijoje, perkelti į lietuvių legionus. Tada reikia tikētis, kad galima butų šiokią-tokią armiją sudaryti, bet dabar? Vien iš penktos klesos jokios armijos nēra galima sutverti ir lietuviai save juokams išsistatytų pradēdami darbą. Penktoji klesa susideda iš Rusijos piliečių arba Vokietijos ir iš žmonių netinkamų kareivijon. Beto yra amatninkų nepaimta kariuomenēn, sutinkant valdžiai ir juos valdžia negali paliuosuoti, nes čionai reikia darbas dirbti ir rengti karēs vedimui visos galimybēs amunicija dirbti ir tt. Dar yra Suv. Valst. piliečiai, kurių savo šalies armijos neturētų išvengti ir eiti į svetimus burius). Lietuviai vis darbe ir širdingai neša visas sunkenybes ir eina karēn ir yra pasiryžę dar sunkesnes naštas nešti, kad tik Talkininkai karę laimētų.

Pagalios juk kariaujančiai šaliai yra kur kas patogiau turēti tvirtai suvienytą armiją, o ne dalintą į smulkius burelius ir todel naudai talkininkų ir karēs laimējimo priartinimui lietuviai stoja ir stos ateityje po Suv. Valstijų veliava.

Taryba turējo žinoti, kiek gali išgalēti lietuviai ir tik tiek žadēti, bet ne viršaus.

VISŲ SANDARIEČIŲ DOMAI.

Pereitame balandžio mēnesyje linksmą žinutę sulaukē Amerikos lietuviai, kuomet sužinojo, kad A. L. T. Sandara nusipirko savo laikraštį.

Kiekvienas Sandaros narys, kuriam rui musų organizacijos likimas, godžiai skaitē Centr. Valdybos pranešimus ir įdomavo kaip ALTS. neturēdama daug kapitalo, galējo nusipirkti nuo savą organą.

Perskaitę pranešimus, pamatē, kad nors laikraštis nupirktas, bet išmokēti, kaip ir pridera, reikia nariams. Jautresni tēvynainiai tuoj pat griebēsi prakilnaus darbo atlikdami savo pareigą ir, pagal išgalę, prisiuntē organo fondan kas $10.00, kas $5.00. Bet užējus vasaros karščiams agitacija apsistojo ir tik dabar iš New Yorko ir kelių kitų kolonijų padangēs ateina linksmos žinios apie rimtą musų tautiečių interesavimąsi Sandaros organo galutinu išpirkimu. Kitame numeryje pradēsime skelbti aukautojų vardus, o dabar prašau, kad visi Sandaros nariai garbingai prisidētų pagal išgalēs prie musų darbo.

K. Jurgeliunas, adm.

PERMAINOS "SANDAROS" REDAKCIJOJE.

Po pereito numerio išējimo "Sandaros" Redakcijoje įvyko permainos: žemiau pasirašiusis buvęs kelis mēnesius "Sandaros" Redaktorium paliuosuotas nuo Redaktorystēs ir jo vieton pastatyti V. Daukšys Redaktorium (jis gyvens New Yorke) ir Kastantas Norkus, buvusis "Atgimimo" Redaktorius, pagelbininku. Pastarasis dirbs Redakcijoje ir prirašys laikraštin. Pamainymas padarytas sulig noro Centro Valdybos, kuri tokį permainymą nusprendē savo posēdyje New Yorke.

Linkiu naujai Redakcijai geriausio pasisekimo darbe.

Tat pereitu numeriu jau aš užbaigiau savo darbą prie Redakcijos ir tik dalį jo esu pridējęs prie šito numerio išleidimo. Pasitraukdamas, žinoma, nenešu nei atsakomybēs už "Sandaros" pakraipą nuo No. 36.

J. Strimaitis.

P. S. Draugai ir šiaip reikalų turintieji prie manęs reikalu turi kreiptis šiuo adresu: 769 E. Broadway, S. Boston, Mass. **J. S.**

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 11, as required by the act on October 6, 1917.

BAKER FRANCIJOJE.

Washington. — Karēs departamentas paskelbē, kad gauta žinia jogei sekretorius Baker ir jo asistentas J. D. Ryan jau pasiekē Franciją.

Baker nuvyko Francijon drauge su kariuomenēs transportu. Išvažiuodamas jis sakē kad ir antras jo vizitas Francijoje neprasitęs ilgai ir greit jis vēl sugrįš Amerikon.

Ryan nuvažiavo Francijon tikslu apsipažinimo su orlaivių situacija užjuryje ir apžiurēti tinkamas vietas Amerikos armijos orlaiviams.

Generolas - daktaras Gorgas apžiurēs Amerikos armijos ligonbučius užjuryje.

From the Committee on Public Information.

Karēs Departamentas autorizuoja skelbti sekamą pranešimą iš Provost Marshal General Ofiso:

Vietinēs policijos viršininkai visose dalyse sandarbininkaus valdžiai vykdyti tvarką Registracijos Dienoj. Nurodymai, Prezidento nustatyti, visiems drafto valdininkams po visas valstijas išsiuntinēti, talpina sekamus parēdymus:

"Dienoj, registracijai skirtoj, federaliai maršalkos, deleguotieji maršalkos ir tyrinējimui agentai, visi policistai — valstijos, apskričio, miesto — visokio laipsnio rengę padēti, jei bus reikalas, palaikyti tvarkos registracijos vietose ir žiurēti, kad registracija butų visuotina.

"Visi maršalkos, deleguotieji maršalkos, tyrinējimui agentai ir policistai turi peržiurēti registracijos surašus ir neatidēliojant raportuoti į "local board" vardus kiekvieno asmens, kurį jie žinotų neužsiregistravus, bet užsiregistruoti turējusį, "Local Board" pareiga yra raportuoti tikram Suvienytų Valstijų distrikto advokatui visus jų domai kreiptus atsitikimus su asmenimis, kurie neapsireiškē regitsracijai, kaip įstatymo reikalaujama.

"Policistai gali paprašyti kiekvieno asmens, registracijai deramo, jo registracijos kortos parodyti.

From the Committee on Public Information.

Karēs Departamentas autorizuoja sekamą:

Rugpiučio 29 d. Provost Mashal Crowder išleido užreiškimą kuris domos kreipia į pareigą patikrinti metus visiems vyrams, drafto amžiaus, prieš Registracijos Dieną. Jis pranešē:

"Asmenys, kurie abejoja, ar jie ineina į naujo drafto ribas nuo 18 iki 45 metų, turētų dēti visas galimas pastangas prašalinti abejonę prieš Registracijos Dieną. Apsileidimas tą padaryti nepateisins nē vieno vyro, jeigu jis neapsireikš registracijai ir jeigu jis ineina į metus, Kongreso skirtus, Visa vietinē, valstijos ir federalē policija, tyrinējimui agentai ir apskričių advokatai tarnaus "Local oBard' ams" surasti tokius asmenis, kurie neužsiregistruos. Tokie asmens, sulyg teisių, bus kalti prasižengime ir gali buti nuteisti vieniems metams kalējiman.

"Abejojantieji netik ką turi žiurēti gimimo metrikų, kokių tik susirasti galētų, bet turētų pasiteirauti pas gimines ir kitus asmenis, kurie juos per ilgą laiką pažinojo; turētu prieiti prie bažnyčios ir šeimynų rekordų, ir išrišti visus kitus dokumentus, kaip apsivedimo liudijimus ir tolygius. Miesto ir apskričių valdininkai kunigai ir kitokie, kurie galētų informacijos suteikti, galētų buti pagelba ir turētų buti patikēti."

TREČIOJI LAISVĒS PASKOLA IR MUSŲ SVETUR GIMUSIEJI 38 TAUTOS — KIEK SUMOKĒTA IR KOKS SKAIČIUS MOKĒJO.

Čia pridedame rejestrą subskripciją Trečiajai Laisvēs Paskolai per svetur gimusius Amerikonus arba iš svetur kilusius, surašytą pagal tautybes ir pagal Valstijas. Šitos subskripcijos tapo raportuotos Iždo Departamentan Washingtone ar tiesiog ar aplinkiniu keliu per Federalių Rezervų Distriktų Svetimų Kalbų Divizijas.

Skaitlinēs perstato maždaug 55% visos sumos, įmokētos šitos musų gyventojų dalies, o 45% netapo raportuoti visokių priežasčių delei. Šitoji proporcija yra maždaug nustatyta sulig visuotinų žinių kampanijos per Suvienytasias Valstybes.

Visa suma, somokēta Trečiajai Laisvēs Paskolai per Amerikonus svetur gimusius arba iš svetur kilusius, to-gi delei gali buti vertinama ant: $741,437,000.00.

Kadangi visa suma, sumokēta Trečiajai Laisvēs Paskolai išneša $4,176,516,850, tai pasirodo, kad nežiurint į tai, jog šita dalis paprastai nēra "savininkų kliasē", o tik "nesavininkų masē" — ji įnešē iš viso sumokētos sumos — 17.3/4%.

Skaičius.

Paēmus iš netyčių raportus su išgalēmis nuo 38 įvairių tautų per Suvienytasias Valstybes, maždaug ant 10,000 atskirų subskripcijų išpuola truputį daugiaus negu po $105.00 ant asmens.

Imant pagrindan šitą aplamą sumą, pasirodo, kad $741,437,000, sumokētų Trečiajai Laisvēs Paskolai per Amerikonus svetur gimusius arba iš svetur kilusius, perstato atskiras subskripcijas nuo $7,061,305 asmenų.

Kadangi visas skaičius atskirų subskripcijų Trečiajai Laisvēs Paskolai išneša apie 17,000,000, tai pasirodo, kad šitoji dalis pagamino bent 41½% šitojo skaičiaus.

SOUTH BOSTON, MASS.

T. M. D. 81 Kp. rezoliucija.

Gerbiamas Prezidente:

Neturēdami tuom laiku musų organizacijoj sekretoriaus, mes kreipiamēs truputi ne tuo keliu, kuriuo yra priimta kreiptis, t. y. per sekretorių organizacijos, bet mes tikimēs, kad Jųs, gerbiamas prezidente, taipgi padarysite visas reikalingas pastangas, kad šis musų reikalavimas bus užgirstas kaip TMD. C. Valdybos taip ir narių.

TMD. 81 kp. nutarimai kuriuose paliečiama musų organizacijos keli opiausieji klausymai, kurie taikomi Pild. C. Valdybai ir jos prašome išpildyti.

TMD. 81 kp. laikytame susirinkime rugpiučio 16 d. 1918 m. priēmē sekančią rezoliuciją: —

Kadangi šiandien yra svarbu TMD. išauginti į didžiausią kulturos organizaciją, kuri neštų kuodaugiausia šviesos musų gyveniman ir atliktų sunkiausius kulturos darbus čionai ir Lietuvoje;

Kadangi pasekmingas budavojimas organizacijos ateities galimas tik pažįstant praeitį ir žinant joj trukumus iš patyrimų geriausiu ir labiausiai atsidavusių organizacijai žmonių;

Kadangi tokie patyrimai ir iš jų išvedimai gali geriausiai kol-kas pas mus sutilpti veikējų memorialuose arba organizacijos veikējų raportuose, kurie yra išduodami seimuose ir tik delegatų išgirsti;

Kadangi jų svarbumas yra visiems oranizacijos nariams lygus ir jų žinojimas reikalinga —

Tai musų TMD. 81 kp. nutarē, kad C. V. įsakytų raportus prezidento Dr. A. Zimanto ir sekretoriaus P.

Norkaus pereitam seimui išspausdinti organe visų narių žiniai ir kad butų visiems žinioj, ką prezidentas veikė ir patyrė beveikdamas;

Toliau nutarė šitą rezoliuciją pasiųsti gerb. prez. Dr. A Zimantui, jos kopiją C. organui "V. L." ir N. Angl. apskričio organui "Sandarai";

Ir dar nutarė tuom laiku paraginti ir kitas kuopas, kad prisidėtų ir pareikalautų atsisakinimo prezidento ir sekretoriaus ir kitų rapotrų. Jeigu mųs šis prašymas nebutų C. V. del kokių mums nežinomų priežasčių neišklausytas.

V. J. Račkauskas, pirm.
A. Mockevičius, rašt.

Vėl smugis davatkoms.

Rugpiučio 30 d. Lietuvių Salėje, 8 val. vakare atsibuvo Švento Petro parapijos davatkų skyriaus susirinkimas. Susirinkimas buvo pusiau viešas, pusiau slaptas. Plakatukai, matomai, buvo spausdinami kur nors pa žydelį, nes kiek man žinoma nei viena So. Bostono Lietuvių spaustuvė nemoka taip "gražiai" plakatų spausdinti. Visai galėjo buti, kad lietuvių spaustuvės, atsisakė davatkėlėms plakakatus daryti. Arba, nenorėdamos kad visi parapijonai dasižinotų jų konspiraciją, bėgo pas žydelį. Plakatai buvo dalinami ištikimiems ir buvo žmogus pastatytas prie durų, kad "nužiurėtų" visai neįleistų, bet, gavęs nuo vieno -kito parapijono į krutinę, turėjo trauktis šalin. Žmonių, su davatkomis, kurios suplaukė kaip į atlaidus, parapijonais ir taip pašaliniais, kurie atsilankė del žingeidumo, buvo apie du šimtai. Apie 8:30 v. v. pasirodo ant pagrindų plikas, apšepęs žmogelis. Keli parapijonai, kurie sėdėjo šale manęs, sako: juk jis dą tik trįs metai buvo išvytas iš lenkų parapijos ir dar ne parapijonas, arba visai dar neseniai užsimokėjo . Na, mąstau sau vienas, labai geras parėdkas žmonelių draugijoj, kurie šitą bažnyčią statė, dirbo, rinko pinigus, kurių vardai stovi bažnyčios languose, tai tų jau nereikia, bet kelios davatkėlės su lenkberniais nori pasiitmti į savo rankas valdymą bažnyčios. Dabar klausykite, ko tas mitingo vedėjas, arba geriau sakant susirinkimo atidarytojas, (nes paskui vistiek žmonės jį nuvijo ir išsirinko kitą mitingo vedėją) nori. Jis sako: "Po karės visos katalikiškos bažnyčios kurios nėra išmokėtos bus paimtos į airių vyskupų globą". Ten kas tai iš publikos sušuko: "Tai eik pas lietuvį vyskup. Mickevičių"! Pas airius nelaiko parapijonų mitingų, bet ten žmonės užsitiki tokiai draugijai, vadinamai "Holy name" ir dar moterų kokia ten drja yra ale jis nežinąs kokia. Toliaus sako: "kunigas su jomis pasitaręs daro visą parėdką. Taigi ir męs norėtume, kad jųs mųs draugiją įgaliotute veikti parapijos reikaluose, o ne, tai išrinkti nors komitetą". Suprantama, kokį komitetą jis turėjo mintyje.

Taigi įsitėmykite, parapijonai, ko davatkos nori. Nagi įgalioti Apaštalystės draugiją, parapiją valdyti!

Draugijų, kurios sutaisė bažnyčios didžiuosius langus, stovylas, mistrancijas, altorius — tai nereikia, bet tik tai draugijai, kuriai dagi nei čarterio neturi.

Bekalbant vakaro vedėjui, žmonės pradėjo nerimauti ir vienas iš parapijonų, p. K. Urbonas, sako:

"Mes nenorim tavo prakalbų, mes čia atėjom ant susirinkimo. Rinkim susirinkimo vedėją ir duokit ką jųs turite ant apsvarstymo."

5aad ąai poguoąr?makči O

Paduotas p. Venis ant susirinkimo vedėjo. Ponas Venis eina nuo durų į priešakį, o davatkos ploja rankomis, kad vedėją gavę, bet p. Venis vieton vesti, sako: "Aš neprisidėsiu prie šitos jusų betvarkės. Jusų visų užduotis šiuo laiku laikytis ramiai ir vienybėje. Eikit namon, neerzinkite klebono, nedarykite parapijai ergelio. Šitas žmogus, kuris čia ant pagrindų, ar jis priguli prie parapijos. Aš atsisakau vesti susirinkimą".

Žmonės ploja rankomis, ir veja Kazlauską nuo platformos, o davatkos nuliudę tyli.

Davatkos paduoda, o Kazlauskas sako: "Aš apsiimu, bet iki mane išrinksite, tai aš turiu pasitraukti. Tuo tarpu tegul užima kitas vietą". Žmonės vienok įgnoruoja, — išrenka Povylą Petrauską vedėju ir tas užlipęs ant pagrindų pradeda vesti susirinkimą. Kazlauskas lenda prie stalo, veržiasi vesti susirinkimą, o Petrauskas jį praveja, sakydamas:

"Aš esu išrinktas ir aš vesiu, o tu atsitrauk".

Ponas Petrauskas prasivaręs Kazlauską sako:

"Nors aš apsiėmiau vesti susirinkimą, vienok turiu jums pasakyti, kad jusų šitas susirinkimas yra nelegališkas, šito jusų susirinkimo nepripažins nei klebonas nei aukštesnė dvasiška valdžia. Jusų nutarimai, kokius čia nutarsite, neturės jokios svarbos, ir jusų komitetas nebus pripažintas nei klebono, nei kardinolo, bet vistiek paduokite savo įnešimus:

Tyla. Davatkiniai nieko nepasako ką jie nori veikti, jeigu parapijonai juos įgaliotų. Tada kur buvęs-nebuvęs, atlėkė p. Karvelis ir sako:

"Mes turime išrinkti komitetą. Mes turime eit pas kardinolą. Mes turime reikalaut kito kunigo. Žiurėkite, bažnyčia apleista, tvora išlaužta, vodaklaso langas išmuštas, — negali nė atsisėst...." (Na, ar tu negali namo parėjęs atsisėst", šaukia kas tai iš publikos).

Kadangi p. Karvelis labai žemaičiuoja ir užsikarščiavo, tat ką jis toliau pasakojo, negalima buvo suprast ir liko publikos nuvytas.

Po Karvelio kalba p. Urbonas. Jis sako:

"Man rodos, kad komitetas nereikalingas: juk jis tvorų ir toileto langų taisyt neis. Pagaliaus, juk tai dalykas visai mažos vertės. Parapijoj nėra taip blogai, kaip čia mums nurodo. Skolos neina viršun tik eina žemyn. Išpradžių bažnyčia turėjo skolų apie $30,000.00, paskui liko tik $10,000. Kleoniją statant buvo užtrauta $15,000.00 ir tos sumos jau vėl gerokai numokėta. Prie to juk pats klebonas pasakė: "nekelkite parapijoj betvarkės, — aš sutvarkau parapijos reikalus, aprupinęs savo privatiškus dalykus noriu kaip žmogus išvažiuoti gražiai, bet neišbėgt, lyg kuo nors nusidėjęs. Taigi aš patarčiau nerinkti dabar jokių komitetų".

Ponas Varanauskas nurodo, kad čia klebono visai nėra ko kaltint: šliubų kaip ir nėra, krikštų vėl mažai. lietuvių nepribuna daugiau, o seni parapijonai jau seniai išsimokėję. Taigi tik iš dešimtukų viskas reikia apmokėti. Tokiose aplinkybėse ar-gi galima reikalauti, kad skolos but išmokamos?"

Po to buvo leista per balsus: ar reikia rinkti komitetas, ar ne. Rankų pakėlimu tapo atmesta. Paskui buvo paduota, kad butų tas pats. Bet kad parapijonai nežinojo nei vardų nei pavardžių, nei kas juos įgaliojo, tai nepaisydami to įnešimo, pradėjo skirstytis, o kelios davatkos pakėlė rankas ant to paties komiteto.

Butų labai gerai kad kasnors, kada-nors, kur-nors, pranėštų, koki žmonės yra tame komitete ir kas juos įgaliojo?

Iš šito susirinkimo štai kas pasirodė: iš vienos pusės prieš kleboną eina kunigo Kemėšio suagituotos davatkos, visi pagiežninkai, kuriems kuom nors asmeniškai klebonas prasikalto ir tie visi, kurie pražudė džiabus prie dešimtukų ir kuriems netiek parapijos gerovė rupi kiek atkeršinimas kun. Žilinskui. Iš antros pusės, visi rimti, apsišvietę katalikai, kuriems visai neapeina kunigo asmeninis gyvenimas, o tik vien parapijos gerovė.

Mano patarimas lietuviams katalikams, nebėgioti pas airius nė pas lenkus, o laikyties vienybės, nes man pačiam yra gerai žinoma, kaip Essex Hotelio davatkėlės išveja moteris iš darbo, jeigu dasižino, kad jos eina mišių užpirkt pas Žilinską, o ne pas Krasnicką. Taigi pirmiausia pameskite pagiežą.

Parapijonas.

Kataliogas "Sandaros" Knygų

LENGVI PASISKAITYMAI, APYSAKOS IR POEZIJA.

Aisopo pasakos. Surinko ir lietuvių kalbon išvertė Karolis Vairas. New York, N. Y. Pusl. 346.

Išviso yra 297 pasakos ir beveik prie kiekvienos pasakos pritaikintas paveikslėlis. Pasakos labai dailios ir su pamėgimu skaitomos mažų vaikų, suaugusių žmonių ir senelių. Skaitant dažnai reikia juoktis ir verkti. Knyga puikiai išleista.

Kaina be apdarų .... $1.25.
Su dailiais apdarais .. 1.50.

Andersono pasakos. Su paveikslėliais. Išguldė P. Nėrys. Tai labai gražios ir pamokinančios pasakos.

Kaina .....N 30c.

Girininkas Pašakarnis. Begėdis Jonas. Pasakojimai. Parašė V. K. Račkauskas. Čia trįs labai gražiai parašyti apsakymėliai.

Kaina ..... 25c.

Prakeikimas. (Novelė). Parašė Karolis Vairas. Pusl. 14.

Kas šios knygutės neskaitė, tas nežino, ką tai reiškia tėvo prakeikimas.

Kaina ..... 10c.

Pražuvo Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė V. K. Račkauskas. Gražiai aprašyta atsitikimas iš moksleivių gyvenimo.

Kaina ..... 10c.

Ne savo vėžėj. Violončelininkas Behnke. Kaukvakaris.

Trįs dailios apysakėlės. Verta kiekvienam perskaityti.

Kaina ..... 15c.

Sulaukė. Iš tautiško serbų atgijimo pasakojimas. Parašė Terezija Jadvyga.

Tai širdį perveriantis, labai gražus ir pamokinantis pasakojimas iš tų laikų, kaip serbai kovojo už savo tautos laisvę.

Kaina ..... 25c.

Libretto vieno akto operos "Šienapiutė". K. Jasiukaičio žodžiai, Miko Petrausko muzika.

Kaina ..... 10c.

Visuotinoji Historija satiroje. Su daugeliu paveikslų.

Labai juokingoje formoje aprašyta svarbiausieji istorijos atsitikimai. Skaitai ir visą laiką juokies.

Kaina ..... 60c.

ŽMONIŲ IR VISUOMENĖS GYVENIMAS.

Apie Dievų pavydumą. Parašė prof. M. Dragomauov.

Čia aprašyta, kaip žmonės nuo seniausiųjų laikų ligi šios gadynės įsivaizdindavo sau dievus arba Dievą ir kaip į juos žiurėdavo.

Kaina ..... 15c.

Lietuvių Tautos klausimas Europos karės metu. Parašė A. Rimka. Išleido S. L. A.

Kiekvienas lietuvis turėtų šią knygą turėti ir skaityti, nes čia yra parodyta, kas tai yra autonomija, savivalda ir nepriklausomybė, delko ši karė iškilo, ko lietuviai iš jos gali tikėtis ir kas reikėtų daryti, kad Lietuvai laisvę iškovoti.

Kaina ..... 25c.

Lietuvoje Europos karės metu. Su paveikslais. Parašė A. M. Martus.

Čia autorius aprašinėja, ką jis pats matė begyvendamas su pabėgėliais Lietuvoje ir Rusijoje.

Kaina ..... 50c.

Politiškoji ekonomija. Kas ji yra ir ko mokina. Parašė V. K. Račkauskas.

Su šia knyga reikalinga susipažinti kiekvienam, kas tik nori giliau pažinti visuomenės ukio ir jos gyvenimo pamatus.

Kaina ..... 25c.

Rojus ir pažanga. Parašė profesorius M. Dragomanov. Vertė V. K. Račkauskas.

Čia aprašyta žmonių minties plėtojimasis nuo rojaus laikų ligi šių dienų. Labai įdomi ir naudinga knyga.

Kaina ..... 35c.

Tauta. Jos esybė ir uždavinys. Parašė R. Karuža.

Su šia knyga turi susipažinti kiekvienas žmogus, kuris nori giliau pažinti, kas tai yra tauta ir jos žmonės ir koksai yra tautos uždavinys pasaulyje.

Kaina ..... 20c.

Valstija ir mokesčiai. Parašė Juodkalnietis.

Lietuva gali gauti nepriklausomybę. Iš šios knygutės galima sužinoti koki mokesčiai žmonėms naudingi, o koki ne. Lengvai parašyta.

Vincas Kudirka. Jo gyvenimas, darbai ir visuomenės pažiuros. Parašė A. Rimka ir M. Petrauskas.

Kas nori susipažinti su didžiojo varpininko gyvenimu, darbais ir pažiuromis, turi perskaityti šią knygą. Čia trumpai suglausta ras viską kaip ant delno.

Kaina ..... 20c.

Žmogaus pareigos. Parašė Giuzeppe Mazzini. Vertė V. K. R. "Ateities" spauda ir leidnys. So. Boston, Mass. 1914 m. Pusl. 245.

Šita knyga yra parašyta garsaus italų patrioto ir revoliucionieriaus tokiu laiku, kuomet Italija buvo svetimųjų pavergta, kaip ligšiol kad buvo Lietuva. Autorius labai dailiai ir įtikinančiai parodo, kokios yra žmogaus pareigos linkui — tėvynės ir savo šeimynos, tikybos ir Dievo, darbininkų ir visų žmonių. Perskaitęs šitą knygą žmogus jaučiasi naujai atgimusiu, nes visas pasaulis jam prašvinta.

Kaina $1.00

ŽMONIŲ SVEIKATOS IR GAMTOS MOKSLŲ KNYGOS.

Dangaus augštumas ir žmogaus senumas. Taipgi Anykščių šilelis ir daugelis naudingų žinių. Sutaisė ir išleido P. Mikolainis.

Čia yra visko po truputį, bet svarbiausias tai pirmasis raštas — apie dangaus augštumą ir žmogaus senumą.

Kaina ..... 20c.

Kaip pasimokinus plaukti. Parašė J. O. Širvydas.

Knygelė su paveikslėliais ir taip aiškiai parašyta, kad ją perskaitęs žmogus lengvai gali išmokti plaukti ir tai ne tik paprastai, bet ir augštieninkas, taipgi vandenyje sėdėti, vaikščioti kojom dugno nepasiekdamas ir tt.

Kaina ..... 20c.

Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Parašė Dr. F. Antaniukas.

Knygelės antgalvis parodo jos turinį. Kas nori ilgai gyventi, turi šią knygelę perskaityti.

Kaina ..... 10c.

Lietuvos gaspadinė. Parašė žmona. Aprašyta, kaip sutaisyti visokius sveikus ir skanius valgius bei gėrimus.

Kaina ..... 25c.

"Sandaros" knygyne galima gauti ir visokių kitokių čia nepaminėtų knygų — eilių, žodynų, maldaknygių, gamtos mokslų knygų, apysakų ir kt. Tik visos šiame kataloge paminėtos knygos galima gauti daug pigiau negu bile kur kitur, nes vienos iš jų yra išleistos arba jos nuosavybėj, kitos "Sandaros" knygyne sukrautos.

366 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

10 PRIEŽAŠČIU

Del kuriu Partola

TURI BUTI KIEKVIENAM NAME

1. **Del to kad** Portola yra gardi ir gvarantuoja sveikatą.
2. **Del to kad** Portola yra palaiminimas vyrams, moterims ir vaikams.
3. **Del to kad** Partola veikia labai švelniai ir valo kraują.
4. **Del to kad** Portola pašalina kankinimus paeinančius nuo užkietėjimo ir nešvaraus kraujo.
5. **Del to kad** visi vartojantieji Partolą, gerai ir sveikai jaučiasi.
6. **Del to kad** šimtai tukstančių žmonių vartoja Partola, žinodami, kad ji puiwi, ir jųs turite persitikrinti.
7. **Del to kad** Partola taip pigiai kainuoja, didelė puškė, užteks visai šeimynai trims mėnesiams, ir kainuoja tik vieną dolerį.
8. **Del to kad** geriausi gydytojai rekomenduoja Partolą.
9. **Del to kad** šimtai tukstančių išvalo savo kraują iš vidurių, vartodami Partolą.
10. **Del to kad** Partola yra geriausis draugas kiekvienos šeimynos.

Buy War Savings Stamps.

DYKAI

Daili ir naudinga dovana kiekvienam atsiuntusiam užsakymą ir pinigus drauge su šiuom apgarsinimu.

Laiškus ir užsakymus adresuokite:

APTEKA PARTOSA
160 Second ave., New York, N. Y.
(86) Dept. L.2)

Lietuviai Amerikoje.

BROOKLYN, N. Y.

Vargonininkų Sąjungos seiminis koncertas.

Rugpiučio 30 d. McCaddin salėje įvyko minėtos Sąjungos koncertas. Programas susidėjo iš solisčių bei solistų ir choro.

Kalbant apie dvasinę koncerto pusę negalima nepaliesti tą procedurą, kurioje minėtas koncertas praslinko: gana gero koncerto programo vertę silpnino ta betvarkė, kuri įvyko iš rengėjų kaltės. Pavyzdžiui pradžia koncerto plakatuose buvo paskelbta 7:30 v. v. Paskirtu laiku susirinko burelis publikos ir... stovėjo pas duris, nes salės durys buvo užrakytos. Tulos solistės norėjo padaryt repeticijas, bet taipgi negalėjo į salę įeiti. Publika rinkosi, o salė kaip uždaryta, taip uždaryta. Jau ir 8:30 atėjo. Publika kalbasi: "pas mus tai ne naujiena, — aną kartą visą gatvę susirinkusi publika užprudino, ėmė lyti ir tai lieutvių publika buvo priversta gatvėje riogsoti... Galop atsirado šventas Petras ir atidarė vartus dangaus.

Programoje pradžia koncerto pažymėta 8:30 v. v., bet prasidėjo po 9:30 v. v.

Chopino preliudiją skambino p. Pocius: mina kaip Paderevskio, tik pirštai rambesni. Jis paskambino dalį iš Rigoletto ir šiaip šmočiukų.

J. Banys sudainavo "Keliauninką" ir "Senoje pilyje". Balsas neblogas, tik vietomis "neišveža".

M. Karbauskas sudainavo M. Petrausko "Dainių" ir publikai iššaukus, kelias kitas daineles. Nors jo balsas dą nevisai išdirbtas, nors neatvirtas, bet neblogas.

Programa tęsiasi; scenos palubėje lempukė spygso ir meta silpną šviesą ant solistų pakaušių. Publika nerimauja, šnekučiuojasi, "filozofuoja", sako, gal nėra nė vieno zakristijono, kad neužžiebia šviesų.

P.-lė L. Karužiutė skambina Chopino valsą, Webero Perpetuo Moto. Ji taipgi akkompanuoja nekuriems solistams. Muzikalė technika p-lės L. Karužiutės gana gerai išvystyta ir, matomai, ji labai rimtai linkui muzikos atsineša, nes jos išpildyti klasiški dalykai buvo tiesiog žavėjantys.

A. Sodeika sudainuoja "Laivyne", "Pamylėjau vakar", "Oi varge, varge", "Toreador" etc. Jam aplodismentų nepasigailėta, bet reikia pripažinti, kad ir buvo už ką ačiuoti. Jo lengvas, tvirtas baritonas, buvo viena iš geresnių koncerto dalių.

Bet publika nerimauja: tuli svarsto, delko nematyt solistų veidų, tuli protestuoja, kad rengėjai su kepurėmis po salę laike pildimo pragramos vaikščioja, tuli svarsto ką reiškia pasakymas programoje: "P. S. Tarpe pirmos ir antros dalių programo pertraukos 10 minutų", kadangi programui susidedant iš dviejų dalių tik viena pertrauka gali buti, o tuli nutaria ir pasiunčia delegatą (poną M.) pasakyti rengėjams, kad žiurėtų tvarkos. Delegatas nueina: Šviesos scenoje užsidega.

Dainuoja kelias daineles ponia A. Pocienė. Jos balsas, matomai, daug lavintas, tik perdaug į gerklę suvarytas, bet, nežiurint to, gana malonus, ir publika ją kelis kartus iššaukė pakartoti.

Antroje programos dalyje vėl šviesų nebuvo, ir vėl publikos delegacija ėjo. Šviesa žibėjo, kol delegacija u žscenos stovėjo, — delegacija už scenos stovėjo, — geso, ir tik pabaigoje programo nepersilpna ir neperaštri šviesa kokiu tai stebuklu rengėjams pasisekė nureguliuoti.

Karbauskas ir Banys sudainavo duetą "Valia, valužė" —M. Petrausko.

Pasigirsta balsas. Ponas St. Šimkus pasistojęs iš vietos sako: "Gerbiamieji, jau nebeiškenčiu, kad jųs nemokate koncerte užsilaikyti. Kad atėjote, tai klausykite, o nebambėkite, kaip ubagas pupas pabėręs".

Salėje pasidaro ramiau. Ponas Pocius gana sugabiai paskambina piano.

P-lė M. Karužiutė sudainuoja "Kur tas šaltinėlis" — M. Petrausko ir publikai iššaukiant dą kitas tris daineles. Reikia pastebėti, kad p-lė M. Karužiutė yra viena iš geriausių lietuvių solisčių Amerikoje: jos švelnus, malonus soprano skambiai kyla iš krutinės ir ji jį labai sugabiai valdo.

Pabaigoje p. Strumskis užėmė vietą su choru ir pakvietė p. Šimkų juomi diriguoti, kadangi choras buvo pasiruošęs dainuoti vien p. Šimkaus kompozicijos dainas. Nors buvo garsinta, kad choras susidės iš apie 200 ypatų, bet-gi faktiškai buvo apie 100 ypatų. Visgi choras gana turtingas kaip vyrų taip ir moterų gerais balsais ir gana gerai sumokintas, jeigu neskaityti smulkesnių choristų paklaidų.

Nežiurint to, kad dalis publikos išlaukę virš valandą laiko ties uždarytomis salės durimis nuėjo namo, betgi laike pabaigos programo salėje buvo gal arti 500 žmonių. Bilietų kainos buvo nuo 25 c. iki 75 centų, tat rengėjai šį koncertą, be abejonės, skaitys "gerai pavykusiu".

Ateityje rengėjai turėtų pasigailėti publikos nervų ir dalyvaujančių programoje žmonių sveikatos. **K. N. N.**

ROCHESTER, N. Y.

J. J. Bielskio prakalbos.

Rugsėjo 1-2 dienomis pobažnytinėje salėje kalbėjo klerikalų diplomatas. Taigi gerb. skaitytojai, atkreipkite domą ir apgalvokite čion paduotą rašinėlį.

Pirmą vakarą kalbėjo temoje, "Kas yra musų tautos didžiausi priešai?". Nurodė tris: lenkus, vokiečius ir bolševikus. Kalbėdamas apie Lietuvos padėjimą, nurodė, jog Lietuvos Taryba darė ką galėjo idant kaip nors patęsus jos gyvybę pakol talkininkai sutruškins kaizerio militarizmą.

Apkalbėjęs kariškus reikalus, pradėjo nurodinėti savo srovės veikimą. Savo srovės judėjimo gvildenime p. Bielskis taip paskendo melagystėse, kad klerikalus kėlė lyg kokį puvėkšlį.

Visus gerus darbus, pasak Bielskio, tik klerikalai dirba, bet yra klausimas, kam tie darbai yra geri?

Jis tvirtina, kad Augščiausia A. L. Taryba veikianti teisingiausiai. Ji kovojanti už Lietuvos laisvę ir laimę. Ir vis neprisimena, ar visos srovės privalo veikt, ar tulos, ar visi lietuviai yra reikalingi prie kovos, ar ne. To nė per planką neužsiminė. Ponui Bielskiui atrodė, kad jis vienas su klerikališka taryba gali viską vesti.

Pabaigęs "diplomatiją", pavelijo duoti klausimus publikai, jeigu kam kas neaišku. Buvo duota klausimų labai svarbių, pačiančių Lietuvos reikalus ir klerikalų veikimą, bei atsinešimą link tautininkų srovės. Pirmas rodos paklausimas buvo, ar ištikro vysk. Karevičius ir kun. Bartuška prašė kaizerio karaliaus ant Lietuvos sosto? Ant šio klausimo davė ilgą atsakymą; kalbėjo, maišė, nurodinėjo, kad vysk. esąs bažnyčios ir dvasiškijos galva, turįs didelę galę. Teisino klupčiodamas jų pardavikišką darbą. Antras klausimas, ar dr. Jonas Šliupas budamas Europoje rašė laiškuos per "Tėvynę" nenaudingą viršminėtų ponų veikimą? Na, kaip nagus nusvilęs, šoko p. Bielskis. Girdi, tas Šliupas jau esąs perdaug visuomenei žinomas, tas žmogus pasilikęs toli užpakalyje su savo veikimu; Šliupo politika tinka tik 18 šimtmetyje (sic), o ne dabartiniame, 20-tame šimtmetyje. Dergė gerb. Šliupą tokiais žodžiai, kuriuos spauda netalpintų. Ant galo pridurė: Šliupas sėdi Washingtone, jis tenai nieko nenuveikė ir nenuveiks, mes tik išsitenkam del šventos ramybės.

Tai taip p. Bielskis išdergė musų žymiausį veikėją ir istoriką prieš virs 300 žmonių akis. Gal p. Bielskis dar motinos vystikluose buvo, kada musų gerb. Dr. Šliupas prie "Aušros" darbavosi Vokietijoje 1883 m. Ir vienatinis iš pirmųjų Šliupas savo raštuose pradėjo skelbti Lietuvių - Latvių Respublikos idėją. Kas-gi nukentėjo tiek del lietuvystės ir tapo išguitas iš Rusijos ir iš Vokietijos!

Žinau, ponas Bielskis nesiskaitys su faktais, kadangi jis viešai drįso šmeižti be jokios gėdos.

Kažinkas davė antrą klausimą kas link santikių p. Bielskio su p. V. K. Račkauskus, "Tėvynės" redaktoriumi. Čia Bielskis ir gerb. Račkauską piemeniškai iškeikė.

Buvo paduota ir daugiau rimtų klausimų, bet vieton atsakymų pasigirsdavo dvarokiškas "sėsk"!

Paskui kalbėjo apie lietuvių armiją, tik nežinia, kodėl jis į jokią armiją nestoja?

Ir kariuomenės klausime Bielskis klerikalus skaito kompetentiškiausiais ir autoritetingiausiais. O visas kitas partijas ir jų šalininkus Bielskis piemeniškai šmeižia. Pagalvokite, Gerbiamieji Amerikos lietuviai, ar ilgai taip bus?

Lietuvis Sandarietis.

SCRANTON, PA.

Sodeikos choras.

Neužilgo Scrantone manoma pastatyti scenoje komp. M. Petrausko operetę "Užburtą Kunigaikštį". Tuom reikalu rupinasi gerb. A. Sodeikos vadovaujamas choras, kuris susideda iš daugiau išsilavinusio jaunimo. Viso prie choro priklauso apie 60 ypatų, — daugiau vyrų, merginų mažiau.

Šis choras tai yra vienintėlė kulturinė organizacija musų mieste: jaunimas lavinasi dailėje ir visuomenės jausmus žadina. Reikia linkėti geriausio pasisekimo rengiamam teatrui.

Bet yra musų mieste ir tokių elementų, kuriems nepatinka kulturiška draugija. Didžiausiu šios draugijos priešu yra Romos trusto kunigas. Jis tik nori kad lietuviai jam aklai vergautų ir amžinai butų tamsųs kaip peludės. Kunigėlis tat ir duksta prieš puikų muzikos mokytojo ir solisto p. A. Sodeikos chorą. To negalima pasakyti apie "tautišką" kunigą, — pastarasai minėtą chorą toleruoja.

Yra labai pagirtinas dalykas, kad lietuvių jaunimas spiečiasi į prakilnias draugijas ir lavinasi dailės srityje po vadovyste gero mokytojo ir nepaisydami persekiojimų kokio nors šiaudadušio.

Ir kitų lietuvių kolonijų jaunimas privalėtų turėt tokius chorus ir jų prakilnus darbavimasis turėtų paliuosuoti juos nuo smuklių ir nuo kitų tam panašių "kromų".

Vabalaitis.

SAN FRANCISCO, CAL.

Iš lietuvių gyvenimo.

Musų kolonijos lietuvių veikimas kaip ir apmiręs, mat nors čia (su priemiesčiais) esama apie 300 lietuvių, bet energingesni ir darbštesni tėvynainiai jau išėjo tarnauti Dėdei Samui. Iš draugijų gyvuoja vien-tik 106-ta SLA. kuopa, kuri apart mėnesinių susirinkimų mažai ką teveikia.

Abelnai imant, gyvenimas čia neblogas: oras geras, vaisiai pigųs ir darbai gana geri. Ypač visoki amatninikai puikiai uždirba.

Kada tai musų kolonijos lietuviai buvo pradėję rupinties lietuvių emigracijos reikalais, bet dabar apie tai vien tik tarp savęs kalbama. O vertėtų šį klausimą mums gerai apkalbėti, nes mes gal galėtume buti geru komuninkacijos punktu ir patarnauti savo žmonėms, kurie važiuoja arba karei pasibaigus važiuos per Pacifico vandenyną. SLA. 106-ta kuopa turėtų tuom pasirupinti.

Triškietis A.

NEW YORK, N. Y.

Atsišaukimas del lietuvių laikraščio anglų kalboje.

Mes lietuviai taip mažai turime literaturos anglų kalboje, kad jau mažiau vargiai galima ir beturėti. O čionai infrmuoti angliškai kalbančią visuomenę butinas ir neišvengtinas reikalas. Tankiai ateina žinios iš Europos, ir mes neturime įrankio, su kurio pagalba galėtume nušviesti klausimus. Be tokio laikraščio, tai mes kaip be burnos. Juk neparašysi gi laiškus visokiems valdininkams ir prie valdžios vairo stovintiems žmonėms. Laikraštis anglų kalboje mums labiau reikalingas negu vanduo žuvims.

Šis klausimas jau senai svarstomas Tautinėje Taryboje, bet jo išrišimas vis buvo atidedamas nes tam reikalinga daug lėšų, kurių mes neturime, o paskui jau reikalinga redakcija ir bendradarbiai, kuriuos labai nelengva surasti. Taip tas reikalas ir stovėjo neišrištas, nors senai jau reikėjo išrišti.

Dabar pasitaikė gera proga. Čekai, lenkai, ukrainiečiai, estonai ir armenai pasijuto, kad ir jiems taip-pat sunku išleisti savo laikraščius. Išleisti tai jie dar išleidžia, bet sunku gerai isplatinti. Ukrainiečiai išleido vieną tokio laikraščio numerį ir daugiau neįstengė. Tad ir kilo sumanymas išleisti toms tautoms vieną bendrą laikraštį ir bendrai platyti.

Tautinė Taryba irgi nutarė prisidėti prie to laikraščio. Tokiu budu susitarė šešios mažosios ir pavergtos tautos bendrai leisti vieną laikraštį ir bendrai jį platinti. Kiekviena tauta turės to laikraščio šeštąją dalį ir ką norės, tą ir talpins, žinoma ne su skriauda kitoms tautoms. Sujungus šešių spėkas beabejonės šešeriopai bus ir išplatintas, kas kaip tik ant gero visiems išeina.

Jau to naujo laikraščio vienas numeris išėjo. Jo vardas "Periscope'.' Bet dabar reikia jį inkorporuoti, reikia lėšų tolimesniam leidimui. Apskritai iš skaitliuota, kad tokis mėnesinis laikraštis atsieis metams į 6 tukstančius dolarių, taigi kiekvienai tautai išeina tiktai po vieną tukstantį. Tautinė Taryba ir užgvarantavo, kad ji įneš tą tukstantį šėrais. Kokis bus pelnas ar nuostolis — šėirninkai paneš.

Taigi dabar reikalinga pirkti šėrus. Tas laikraštis bus inkorporuotas ir šėrai padaryti ar po 10 dolarių ar po 5 dol.; dar tas galutinai nenutarta. Bet lietuviams kaip jau sakėme tą tukstantį dolarių į šėrus reikia įnešti bėgyje 2-3 savaičių.

Šiuomi Tautinė Taryba atsišaukia į visas lietuviškas organizacijas ir pavienius žmones, kad tuojaus, momentališkai, sudėtų į tuos šėrus 1,000 dolarių. Reikia, kad atsirastų 100 žmonių ar organizacijų, kurios nusipirktų po šėrą prekiuojantį $10.00 (jei bus šėras 5 dol., tai už 10 dol. gaus du šėrus4. Ir tai tą reikia padaryti tuojaus, bėgyje 2-3 savaičių, neilgiau! Jei to mes negalėsime padaryti, tai kam dar ir dirbti, juk jau prieinamiau ir pigiau nei Saliamonas neišgalvos.

Nelaukite nei vienos minutos su prisidėjimu, nes jei mes negalėsime įnešt laike inkorporavimo tukstančio dolarių, tai kitos tautos inkorporuos ir be mųs, o mes liksimės be nieko. Jei jau nesurinksime to tukstančio, tai jau paskui vieni išleisti anglų kalboje laikraštį negalėsime ir svajoti. Supraskite gi svarbą reikalo. Už 2-3 savaičių bus inkorporavimas.

Gal kas pasakys, kodel nepaimti taip skubiam reikalui iš Neprigulm. Fondo tą sumą. Pirma — fondas jau ir taip vos ištesės, kiek jam reikia išmokėti. O svarbiausia, kaipgi gali fondas indėti pinigus į šėrus. Juk jie visgi šėrai, ir nors pelno, o tik nuostolius turės. Prie to viso dar įnešusieji gaus tam tikrą egzempliorių skaičių, kuriuos galės platinti. Vienu žodžiu, N. Fondui turėti reikalus su laikraščių bendrovėmis labai neparanku ir net tiesiog negalima.

Tikime, kad visuomenė: organizacijos ir pavieniai atsilieps prisiųsdami dešimtines. Juk ne žodžiais tik nori laisvos Lietuvos, bet ir darbu.

Pinigus šėrų nupirkimui meldžiame siųsti Tautinės Tarybos Sekretoriui, P. Norkui, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y. Jis taip greitai, kaip tik juos apturės, tuojaus perduos tuo reikalu besirupinančiai komisijai, kuri susideda iš Dr. J. Šliupo, P. S. Vilmonto, V. Jankausko ir A. B. Strimaičio.

Tikimės šis balsas nepraeis pro veikėjų ausis kolonijose.

P. Norkus.
Taut. Tarybos Sekr.

Prie šio laikraščio leidimo prisideda ir katalikai. Jie iš savo tarpo nuskyrė tuomi reikalu rupintis p. P. Mulevičių (456 Grand st., Brooklyn, N. Y.) Tokiu budu tas laikraštis bus bendrai lietuvių leidžiamas.

CANTON, MASS.

Lietuviai yra pavyzdingi šios šalies gyventojai.

Šioje kolonijoj gyvena apie 100 lietuvių, tat ir apie jų veikimą mažai girdėti. Bet jie moka gražiai pasirodyti svetimtaučių akyse, kaip tikri džentelmonai. Štai rugpiučio 25 dieną buvo surengtos Šv. Kazimiero drįjos prakalbos. Rengėjai norėjo atsiekti du tikslu: paaiškinti apie W. S. S. ir gauti daugiau narių prie draugijos. Prakalbas atidarė p. Vaitkus. Po tam kalbėjo du anglai — nurodinėjo vertę W. S. S. Toliaus gerb. K. Jurgeliunas iš Bostono paaiškino apie vertę Karės Stampų. Klausytojai užsiinteresavo ir tą dieną nupirko už $3185 dol. vertės, o pirma to keliom dienom buvo anglų susirinkimas; ten nuėjo 4 lietuviai ir nupirko W. S. S. už $2800 dol. Pažiurėjus į Cantono lietuvių mažą kolonią prisieina pasakyti, kad Cantoniečiai šiame atvėjuje sukirto didesnes kolonijas.

Antru kartu kalbėjo p. K. Jurgeliunas apie draugijos naudą ir taip pat prisirašė 3 nauji nariai.

Tą pačią dieną lietuviai gavo pakvietimą nuo miesto valdžios dalyvauti Labor Day parodoje. Lietuviai sutiko dalyvauti ir ten pat ant greitųjų sumetė Amerikoniškos ir lietuviškos vėliavų nupirkimui $61.75 c.

Aukavo šios ypatos:

Feliksa Kvederys	$1.50
Vladislov. Strumskis	1.50
Motiejus Antanavičius	2.50
Aleksandra Bartkus	1.75
Juozapas Šumanskis	1.50
Pranciškus Tamulevičius	1.50
Jonas Račkauskas	2.00
Juozapas Klinga	1.75
Kazim. Radzevičius	1.50
Ign. Šynkas	1.50
Pranciškus Giedraitis	1.75
Romaldas Smetona	1.75
Benedikta Radzevičiutė	1.00
Vincentas Butkevičius	1.50
Stanislovas Jakas	2.00
Vlad. Vaitkus	1.50
Domininkas Naujalis	1.50
Jokubas Lapienis	1.50
Bronislov. Vaitkus	1.50
Jonas Vesauskis	1.00
Juozapas Juška	1.00
Jonas Ramanauskis	1.50
Mikolas Tamulevičius	1.00
Martynas Tula	1.00
Mikolas Kolaitis	1.00
Stanislovas Lagackis	1.00
Juozapas Tamulevičius	2.00
Barbora Mutrymutė	1.00
Vaclovas Strumskis	1.00
Viktoras Lutkus	1.00
Rap. Lutkus	1.00
Gymy Linch	1.00
Jonas Besekirkis	1.00
Marcelė Valangevičiutė	1.00
Jieva Naujalienė	1.00
Juozapas Radzevičius	1.00
Raulas Zasimavičius	1.00
Cyprus Sinkevičius	1.00
Katrina Butkevičienė	1.00
Juozapas Bartkus	1.00
Juozapas Bitkevičius	1.00
Petras Gurskis	1.00
Jonas Maselionis	1.00
Jonas Tamulevičius	.50
Abram Epika	.50
Eršyn Muzyra	.50
Vladislavas Eskunas	.50
Benediktas Sladalnikas	1.00
Laurynas Naujokaitis	1.00
Povilas	1.00
Viso	$61.75

Gi išlaidų buvo štai kiek padaryta:

Už vėliavas	$50.00
Prakalbų išlaidos	710
Dviems darbininkams	4.00
Telefonai	1.00
Viso išlaidų	$62.10

Peraikvojimą padengė rengėjai. **Reporteris.**

TRUPUTIS DEL STEIGIAMOJO CHICAGOJE DIENRAŠČIO.

"Sandaros" num. 33 tulas Tyla-Byla (o, kaip nesmagu "S.' matyti daugybę tų pseudonimų!) ragina Sandaros narius "remti tautišką dienraštį" ir, žinoma, nurodo "kaip svarbu viduriniai srovei turėti dienraštis", vadinas pirkite, visi, kas tik galite šėrus.

Pirkti šėrus geras dalykas, ypač remtinas tautinis dienraštis. Bet jeigu žodį "tautinis" ("Sandara" vartoja žodį "tautiškas" — netikusiai) plačioje prasmėje, tai tų tautinių dienraščių mes turime, — tai "Draugą" ir "Naujienas"; pirmasai iš jų veda musų tautiečius į Romą, šelpti ir garbinti gana didelę armiją dykaduonių; antrasai musų tautiečius, neva proletariatus į susipratimą į geresnį gyvenimą veda, bet išties, ne pirmyn bet atgal... į skurdą, nes neduoda tam proletariatui laisvai vystytis ir pasiekti aukštesnį išsilavinimą by kokioj nors mokslo šakoj bei amatuose, etc. (draudimas nuo amatų, prekybos, kaipo "buržujinių" įstaigų). Abu tuodu dienraščiu vistiek yra tautiniais nes lietuviams, kaipo vienos tautos nariams, yra leidžiami.

Trečiasai dienraštis, pasak rengėjų ir "Sandaros" Tylos -

Bylos, turi buti skiriamas viduriniai srovei, tai yra, pasak mano sąmonę — laisviausiai, tobuliausiai, pirmeiviškiausiai srovei, kuri turi susiorganizavus savo partiją, vadinamą Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara ir kuri visus lietuvius — ir proletariatus ir vidurinę klesą veda prie geresnio gyvenimo, kad kiekvienas darbininkas žinotų kam jis turi gyventi, ką dirbti ir ką uždirbti. Musų proletariatą masina prie amatų, prie kooperacijų (vartotojų draugijų), prie mokslo, prie švaraus ir plataus nevienpusinio mokslo,, taip kad žmogus, koks jis nebutų, ar mažesniu, ar didesniu išsilavinimu butų demokratas, visų draugas, visų saviškis. Trečiojo dienraščio rengėjai ir Tyla-Byla pasakė, kad jis bus tautininkų bei vidurinės srovės dienraštis, vadinas tarnaus Sandaros Partijai, kuri užvis daugiausia rupinasi žmonių lietuvių reikalais. Bet ar rengėjai, kurie gyvena Chicagoje, ar daug parodė gero, ar daug nuveikė Sandaros Partijai ir ar daug jon turi narių? Kas matė nesenai ALT. S. centr. sekr. Sagevičiaus atskaitą nuo pradžios 1918 m. iki birželiui ar gegužiui, tai patėmijo, kad Chicagoje jau nėra Sandaros kuopų, nei narių, visi suspenduoti ar išbraukti. Taipgi tas pats visoj Illinois valstijoje grynoji tautinė lietuvių dvasia apmirus ir kur turėtų buti daugiausia sandariečių tai trečiojo dienraščio pasekėjų, ten jų visai nėra. O Chicaga, tai centras lietuvių vidurinės klasės (apšviestų, pasiturinčių), kurie galėtų prieiti prie darbininkų, prie proletariato. Bet jie neina ir nenori eiti. Taigi ir neturėtų teisės vadintis tautininkais, vidurinės srovės žmonėmis. Tai kas jie yra? — paklaus skaitytojas. Jie yra bepartyviais, tokiais "viduriniais", koki ir mes buvome 4—5 metai atgal, vadinas jautėmės demokratais, tautininkais, bet nebuvome susiorganizavę ir kitos srovės, kaip klerikalų, taip ir socijalistų, veikė lietuvių politikos ir kulturos reikalais kaip jie norėjo ir mus tąsė į visas puses, kaip kokius bejiegius, be nuomonės žmones. Ir tik ačiu A. Rimkos, Karužos, dr. Šliupo pasidarbavimams mes susiorganizavome į partijos kuną, kuris mus atstovautų, kuris lietuvių reikalus užžiurėtų pagal musų programą. Taigi tautinio dienraščio steigėjai budami bepartiviais ir dangstydamiesi tautininkų - demokratų vardu ar gerai daro, kad iš sandariečių vilioja šėrus ir tuomi vėl suirutę neša, geriaus sakant Sandaros Partiją marina ir vėl į senąjį chaosą traukia? Ne, negerai! Bepartiviai toki minkštaširdžiai, kad juos kunigėliai kur nori ten tąso, tai parodė jų dalyvavimas New Yorko seime šiais metais, tai užgirimas klerikalams delegatų Europon kaiseriui tarnauti (tas pasirodys vėliau), tai ardymas ir silpninimas musų draugijų (TMD.) ir daug kitokių eibių pridirbta. Jau dabar gyvename tokiais laikais, kad žmogus ar jisai žino a-b-c ar ne, ar jis iškilęs augštai, ar žemai, turi prigulėti prie partijos ir tos partijos išdirbtomis idėjomis vadovautis, gyventi. Kitaip jis mažą naudą žmonijai, savo tautiečiams neša. Bepartyviams vieta tik namuose sėdėti ir į žmones neiti.

Taigi Tylos-Bylos raginimais sandariečiai daug apsigautų ir tik savo partijai pragaištį padarytų. Nesakyčiau nieko, jei Sandaros organas but išmokėtas, pati partija turėtų ne dešimts, ar dvidešimts remėjų, bet keletą tukstančių. Nesakyčiau taip-gi nieko, jei trečiojo dienraščio steigėjai but iškalno parodę busiančio laikraščio programą, well, tada kiekvieno liuosa valia, bet dabar, kada viskas paslaptyje, tai abejotina ar tautininkams - demokratams išeis ant naudos.

J. Sekevičius.

Nuo Redakcijos. J. Sekevičius rimtus dalykus pasako, su kuriais nesutikti negalima. Vienok kaip kas chicagiečiams primetama perdaug. New Yorko seimui Chicagos tautininkai mažai pritarė, ir jiems skaityti už grieką nėra išrokavimo. TMD. chicagiečiai neardė, bet kito krašto politikieriai. Butų gera. kad chicagiečiai daugiau pasidarbuotų prie Sandaros ir atšalime užmesti jiems galima daug. Bet reikia tikėtis, kad dienraštį įsisteigę pasidarbuos.

MEZLIAVA

Į Nukentėjusios Lietuvos Fždą per Amerikos Lietuvių Centr. Komitetą. Rugpiutis, 1918.

New Hven, Conn. Per vietinį C. K. Skyrių užsimokėjo už birželį ir liepos m.: Kazys A. Makaravičius $6, Marijona M. Makarevičienė 4, J. Butkus $4.

Po $2.: S. Cvirka, J. Maseliunas, S. Lonika, J. Šmigelskis, F. Cibulskis, Aukavo $2: K. Zigmantienė.

Viso $26.00.

New Britain, Conn. Per vietinį C. K. Skyrių už liepos mėn. užsimokėjo draugijos: Po $3.: Liet. Ukėsų Neprigulmingas Kliubas, Šv. Juozapo D-ja, Šv. Andriejaus D-ja, Apšvietos D-ja, Šv. Kazimiero D-ja. Po $2.: šv. Jurgio D-ja, Vytauto D-ja, Susiv. L. A. 34 kuopa, Žirgvaikio D-ja. Po $1.: Liet. Sunų ir Dukterų D-ja, Šv. Onos Moterų D-ja.

C. K. Skyriaus nariai:

Po $2.: J. Skritulskas, F. Janušonis. Po $1.: J. Aržuolaitis, J. Maksimavičius, A. Mikalauskas, A. Vikrikas, A. Aržuolaitis, J. Mikalauskas, J. Nevulis, M. Ižganaitis, A. Valinčius, M. Daunis, J. Poškus, P. Pilkionis, K. Giedraitis, V. Zimitravičius, A. Vitukinas, J. Ragauskiutė, M. Turskis, T. Maziliauskas, A. Kasiulis. Po 50 c.: J. Petkevičius, B. Laurinavičius, J. Kavaliauskas, B. Griškevičius, P. Kupstas, J. Driaučikas, P. Pilipauskas, V. Gilevičius, Ig. Degutis, M. Naimonas, L. Ramanauskas, P. Kavalauskas, J. Žemaitis, P. Mackelis, A Rekus, P. Belionis, K. Ragažinskas, M. Radžiunė, A. Tiškevičius, J. Zdanausaks, Z. Mickevičius, N. Ališauskas, Po 2 5c.: T. Zdanavičius, K. Danisevičius, J. Zvinakis, A. Ausenka.

Viso $60.00

(Visi šio Skyriaus nariai lai atsiunčia į Centralį Komitetą savo adresus, tai bus jiems išsiųsti Paliudijimai su įlipintomis mokesčių markėmis).

Elizabeth, N. J. C. K. Skyrius, už rugpiutį: J. Žalionis už 2 mėn. $2., Po $1.: J. Budris, A. Zaiskas, F. J. Lapinskas, A. Balinskas, A. S. Peliackas, I. Kopustas (už 3 mėn.). Po 50 c.: B. Kopustaitis, J. Lisiavičius, Viso, atimant 11 c. už siuntimą, $8.89

South Omaha, Nebr. Naujas C. K. Skyrius. Iždininkė K. Juniavičienė, 5306 So. 32 Str. Davė pasižadėjimus mokėti kas mėnuo po 50 c. ir užsimokėjo už liepos mėn.: K. Laucius, J. Šakinis, P. Zigmantas, A. Smailis (už 2 mėn.). Po 25 c.; F. Reibikis, J. Popika, J. Zaunis (visi trįs už 2 mėn.).

Viso $4.00

Brementon, Wash. Vietinio C. K. Skyriaus nariai, už birželį liepos ir rugpjučio mėn. po $3.: J. Sitko, A. Daubara. Po $1.50: J. S. Revett, A. Savukaitis, A. Šimkunas, J. Mačiulskis. Viso $12.00

Waterbury, Conn. Per vietinio Skyriaus Iždininką J. Žemantauską, 797 Bank st., sumokėjo už rugpiutį:

Kazys Kažemėkas, $5. A. J. Povilaika $4. Po $2.: M. Karosas, A. Gureckis. Po $1.: J. Žemantauskas, M. Staugus, J. Rimkevičius, E. Andriunas, J. Aidukonis, A. P. Osteika, A. Barzinskas, J. Mikelionis, D. J. Matas. Po 50 c.: K. Blažaitis, A. Račiunas, J. Antanavičius, A. Aleksandravičius, A. Lazdauskas, K. Balčius, I. Kutelis.

Nauji nariai:

Dr. S. Sopranas $2. Po $1.: J. Vitkauskas, S. Motiejaitis, K. Paulauskas, P. Steponavičius, A. Orantas, J. Laugalis, J. P. Trečiokas, J. Konkaičutė. Po 50 c.: J. Ažunaris, J. Šuliauskis, J. Linauskiutė, G. Norbutas, J. Žekas, V. Ručinskas, A. Luiza, P. Trečiokienė, N. Jurgelienė.

Viso $40.00

Pavieniai:

Jokubas Kulis, Chicago, $24. Mrs. maud Christians, Northamton, $6. Dr. A. M. Bacevičia, Elizabeth, $10., M. W. Bučinskas, Brooklyn, $7, J. Gedminas, Cleveland, $5, T. Adomaitis, Binghamton, $1, P. Povilonis, Brooklyn,, $1, K. Guzauskas, Rochester, $3, P. Andruškevičius, Brklyn, $4, A. Andrejauskas, Brooklyn, $1, P. Sauciunis, Binghamton, $3, Veronika, Zuzana ir A. Norvaišai $3, J. Giegznas, Waterbury, $3, K. Žematis, Gt. Neck, $3, Sofija ir Laura Karužiutės, $1, J. Malinauskas, Chicago, $5, J. Stanislovaitis, Binghamton, 50 c.

Viso $80.50

Aukos.

Jonas Koblin, San Francisco, $2, P. Pukas, K. Sabulis, ir I. Kaminskis, Philadelphia, Lietuvos Neprigulmybės Fondui $30, surinkta Worcester, Mass. (Atsiuntė K. Arbačauskas) $6, K. Norkaus prakalbose, Scranton, Pa. surinkta $8.77, Domininkas Diškavičius, Torrington, Conn. $5. Dr. Šliupo prakalbose, Scranton, Pa. surinkta $11.20 ir dėl At. B. $10. Viso $72.97

Viso $304.36

Tautiečiai ir Tautietės! Ar jau nematote Lietuvos ašarų, ar negirdite vaitojimų badu badu mirštančiųjų jusų brolių, sesučių, senelių ir kudikėlių? Ar nebrangi jums laisvos Lietuvos ateitis, kad taip mažai rupinatės jos gelbėjimu šioje sunkiausioje valandojeę Kodėl visi ir visos nesekate pėdomis a Šiau įvardintųjų tėvynainių, liuosu noru mokančiųjų nuolatines mokestis Nukentėjusiai nuo karės Lietuvai sulyg savo išgalės ir sulyg savo uždarbio? Jie jau atlieka savo šventą pareigą link savo bočių šalies ir užspelno neišdilsančią garbę, kaipo Lietuvos gelbėtojai. Nejaugi jų satsilikstite ir nuo davimo pagalbos savo žmonėms ir savo šaliai! Kreipkitės visi į Amerikos Lietuvių Centralį Komitetą, adresuodami: **The Lithuanian Central War Relief Committee, Inc., 320 Fifth Ave., New York City,** iš kur gausite visus paaiškinimus link Nukentėjusios Lietuvos gelbėjimo. Jusų pavardės bus paskelbtos visuose laikraščiuose, kurie tikrai rupinasi musų tautos reikalais ir tėvynės gerove, gi už įmokėtus pinigus gausite Centralio Komiteto paliudijimus su įlipintomis markėmis, kas bus priparodymu busiančiai Lietuvos valstijai, kad jųs atlikote savo pareigas lin k tautos, tėvynės ir visos žmonijos.

Centralio Komiteto Raštininkas
P. Bukšnaitis.

Redakcijos Atsakymai.

Sandaros Skaitytojui, So. Omaha, Nebr. — Teisybę sakote, kad butų daugiau naudos jeigu musų korespondentas p. A. ž. butų konstatavęs faktą, kaip jusų kolonijos draugijų komitetai darbavosi surengime prakalbų Dr. Šliupui ir V. K. Račkauskui. Jeigu apie įvykimą musų tarpe "Vienybės Lygybės ir Brolybės" pakalbėtute kitame rašte, gal sunaudotume, bet prisiųstoji korespondencija liečia tik vieną ypatą ir visuomenei ji nėra įdomi. Rašinėkite kitokių naujienų, busime dėkingi.

DAR NĖRA PER VĖLU BET TUOJ BUS.

Ar norite žinoti, kaip lenkai apaštalavo Lietuvoje per 500 metų?

Ar norite žinoti, ką prelatas K. Propolianis rašo apie lenkus kunigus ir vyskupus bei apie jų kenksmingus darbus Lietuvoje?

Ar norite žinoti, kiek bedievybės priplatino patįs lenkiškieji kunigai - apaštalai Lietuvoje?

Ar norite žinoti, kaip Lietuvą alino lenkai per 500 metų ir koki buvo sunki kova už išliuosavimą lietuvių iš po sulenkėjusių kunigų jungo?

Ar norite žinoti, kaip jie Lietuvos turtus aikvojo lenkiški apaštalai Lietuvoje?

Ar norite žinoti, kaip lenkai išmokino lietuvius tokių "lenkiškų" maldų, kurių nei pats Saliamonas nesuprastų?

Ar norite žinoti, kad lenkiškieji kunigai Lietuvoje per 500 metų vedė lietuvius ne į Dievo Karalystę, bet į Lenkijos Karalystę?

Taip, norite apie tai žinoti, o ypatingai norite, kad apie tuos dalykus rašo gilus tyrinėtojas, kunigas Kaz. Prapolianis, šv. Teologijos Kandidatas.

Todėl pasiskubinkite užsirašyti kunigo K. Prapolianio knygą **"Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje"**, išleidžia A. L. Spaudos Draugija. Knyga jau baigiama spausdinti. Dėl brangumo popieriaus nedaug jos tebus spausdinama, todėl užsirašydami vėliau, galite jos nebegauti.

Ta knyga — tai neapkainuojamas turtas, tai neišsemiamas šaltinis informacijų, kurių surinkimu gerb. autorius pašventė keletą metų.

Kiekvienas lietuvis privalo tą knygą turėti. Iš spaudos išeis pabaigoje šito mėnesio. Tad reikia pasiskubinti, kad nebutų pervėlu.

Knygos kaina, paprastais popieriaus viršeliais — **$1. 00. Bet tie, kas užsirašys dabar (iki 15 d. Rugsėjo, Septemb.) ir prisiųs $1.00, gaus knygą dailiais drobiniais viršeliais apdarytą.** Paskui apdaryta knyga kainuos $1.50. Taigi apsimoka užsirašyti išanksto.

Spaudos Draugija tą knygą leidžia ne dėl pelno, bet patriotiškais tikslais.

Pasiskubinkite užsirašyti **"Lenkų Apaštalavimą Lietuvoje"**, kol dar nėra pervėlu.

Užsakymus ir pinigus siųskite šituo adresu:

Lietuvių Spaudos Draugija
307 W. 30th St.,
New York, N. Y.

DANTS TO MEASURE ONLY $2.95

.1½ metų garantuotos ar ba pinigus sugražiname — neužsiganėdinus jums. Rankom siutos. Pasipuošimui arba darbo dėvėjimui yra pasirinki mui iš puikiausių madų. Pusę pinigų sučėdysit. **Extra mokėjimų nėra**— mes už expresą apmokam.

Prisiunčiam dykai auksuotą spilką su pirmu užsakymu, kad parodyti, jog esate tikras agentas. Greitai atsišaukit.

Pinigų nesiųskit.

Grynais pinigais pelnas. Jusų draugai pirks ant pamatymo už musų žemas kainas. Musų agentai užsidirba iki $75. į savaitę liuosu laiku. Lengvai galit užsidirbti. Rašykit tuojaus del sampalių kuriuos prisiusime dykai.

Chicago Tailors Association
Dept. C 508,
515 So. Franklin st., Chicago, Ill.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandos;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS
Dr. N. A. Glebow,
Specialistas Venerišku ligu. Įgijęs mokslą Berlino, Vienos ir kituose Europos universitetuose.
884 Main St., Cambridge, Mass.
Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1 d
Kitas ofisas
428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
Telephones: Jamaica 1831 W
ir Cambridge 1235 J.

Labai Puikus
RESTORANAS!
Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

W. S. S.
Laike šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už $4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia grąžins už juos po $5.00 už kiekvieną.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienų.

Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuošimtį išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuošimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, turi tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.

Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, **"Sandaros" administracijoje,** krautuvėse ir kitose vietose, kame yra iškabinta raidės:

W. S. S.

Dr. George P. Ross

DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau
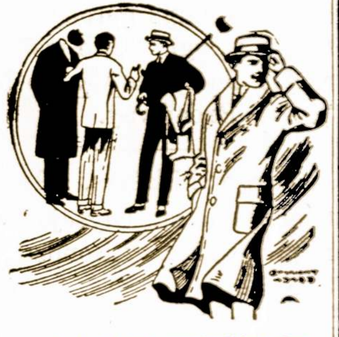
perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoju. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laišką arba ypatiškai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.
K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Vietos žinios.

Išėjo kariuomenėn.

Rugpiučio 6 d. tapo pašauktas Dėdės Samo armijon dą vienas įžymus So. Bostono lietuvis **Jonas Palionis.** Jis yra žinomas kaipo darbštus gabijietis ir sandarietis bei rimtas tautiškų reikalų remėjas. Bostono scenos mylėtojai linki jam kuogeriausios kloties faituot kaizerį, o po karei čia arba Lietuvoj vėl po senovei linksminti musų visuomenę dalyvavimu teatralėje scenoje.

Kiek laiko ankščiaus išėjo kariuomenėn p. **K. Demikis,** taipgi geras Lietuvos reikalų remėjas ir moksleivis.

Svečias.

Pereitoje savaitėje "Sandaroje" lankėsi gerb. R. Karuža "Lietuvos Atstatymo" redaktorius, kuris iš New Yorko buvo atvykęs Naujojon Anglijon Lietuvos Atstatymo Bendrovės reikalais.

Montelloje, So. Bostone ir Worcesteryje žmonės labai užsiinteresavę Lietuvos atstatymo reikalais.

Sugrįžo iš vakacijų.

Pereitoje subatoje sugrįžo iš vakacijų komp. M. Petrauskas ir daktaras - dentistas Brennan su pačia, kuris So. Bostono lietuviams žinomas kaipo geras dentistas, o taipgi "Gabijos" remėjas. Jo ofisas yra po No. 394 W. Broadway.

Jurgis Milašius, 9 E. Gleenwood st., rugsėjo 7 d. nupirko Liberty Bondsų už $750.00.

Tai dą vienas naujas faktas, kaip gausiai lietuviai remia šią šalį.

Prisirašė prie L. Ats. B-vės.

Paskutiniu laiku prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės prisirašė dą šie So. Bostono lietuviai:

Dabužis J. kun.	10 š.
Ramanauskas J. J.	5 "
Švagždys Leo.	5 "
Valukonis J.	5 "
Žilinskas T. kun.	50 "

Tai yra vardai apart pirmiaus paskelbtų "Sandaroje" L. A. B-vės narių.

Visi rašykitės prie L. A. B-vės. Kreipkitės prie B-vės atstovo So. Bostone šiuom adresu:

J. A. Lukauskas,
161 W. 6-th st.,
So. Boston, Mass.

Mažai važinėjasi.

Pereitą nedėldienį Bostono gatvėse buvo labai mažai automobilių, o jeigu kas važiavo, tai girdėdavo praeivių komplimentus "slacker'. Tokiu budu suekonominama daug gazolino. Tie žmonės, kurie turi automobilius tik del šventadienių pasivaižinėjimų savo tripus stengiasi atlikti šiaip vakarais. Ne karinius ir be specialių leidimų automobilius nedėliomis policija stabdo.

Svarbus susirinkimas.

A. L. T. S. 7-tos kuopos susirinkimas įvyks 12 d. rugsėjo 7:30 v. v. Lietuvių svetainėje So. Boston, Mass.

Šis susirinkimas bus tuo svarbus, kad jame mes patikrinsime visų narių stovį ir turime apkalbėti šiuos dalykus:

1) Musų partijos įstatų projektą.

2) Rengimosi dalykus kaslink ALT. Sandaros seimo, kuris bus Bostone lapkričio 14, 15 ir 16 dienose.

3) Aptarimas veikimo So. Bostone, Mass. ateinantį rudenį ir žiemos sezoną, kad tautininkų - demokratų skelbiamos idėjos išplatinus ir Sandarą suorganizavus kuogeriausiai.

4) Įvairųs kiti dalykai.

Taipgi užkviečiami atsilankyti ir svečiai, tėvynainiai dą neprigulintįs prie A. L. T. Sandaros ir prisirašyti prie jos. **Valdyba.**

Susitvėrė choras.

Prie LTKB. So. Bostone susitvėrė choras apie iš 40 asmenų, kurį mokina gerb. A. Jankauskas iš Lawrence, Mass.

Gabijiečių išvažiavimas.

Rugs. 1 d. "Gabija" su "Liuosybės" choru turėjo išvažiavimą į Montello, Mass. Vieta buvo parinkta labai puiki ir oras pasitaikė puikus. Buvo gerų užkandžių, žaislų ir šiaip pasikalbėjimų. Tik gaila, kad geros tvarkos tarpe chorų šį kartą nebuvo.

"Gabija" šymet jau turėjo tris išvažiavimus. Labai pagirtinas dalykas, kad laike tokių išvažiavimų, laike pasilinksminimo ir pabuvimo tyrame ore musų jaunimas arčiau susidraugauja.

Dabar prasidedant rudens sezonui "Gabija" mokinasi naujus scenos veikalus, tat visos mylinčios dailę merginos yra kviečiamos prisidėti prie "Gabijos".

Dabar gabijiečiai mokinasi puikų veikalą "Pileniečiai", kurį reikėtų pastatyti scenoje kaip galint greičiau.

Pileniečių repeticijos atsibuna Lietuvių svetainėje kiekvieną seredą, nuo 7:30 v. v. Sekančios bus 11 d. rugs. "Gabijos" choro repeticijos bus rugsėjo 12 d. 7:50 v. v.

Gabijietis.

DAILĖS MYLĖTOJAMS.

Prisiruošimui prie žieminio teatralio sezono "Gabijos" Draugija šaukia savo susirinkimą utarninke, rugsėjo 17 d. 7:30 v. v. Lietuvių svetainėje, So. Boston, Mass.

Gabijiečiai ir gabijietės, visi butinai susirinkite ir naujų draugių bei draugų atsiveskite, nes žinote, kad daug musų veiklaus jaunimo jau Francijoje.

Pasistengkime, kad susirinkimas butų skaitlingas ir prodyktivis, nes daug dalykų turime vykinti.

Valdyba

IŠ SIMANO DAUKANTO VARDO MOKYKLOS VAIKŲ DARBŲ.

Pereitą kartą padavėme dviejų mokinių raštelius, o šį kartą dar daugiau jų parinkę paduodame. Tėvai turėtų išgirst vaikų maldavimus, kad mokykla butų palaikoma ir tuojau, nieko nelaukiant, ją stengtis palaikyti.

Štai vėla vaikų rašinėliai.

Laikas praleistas mokykloje.

Musų mokykla atsidarė liepos 1 5d. 1918 metais. Mes turėjome gerą naudą — išsimokinome rašyti ir skaityti. Mes skaitėme iš "Žvaigždutės", o rašėme iš Gramatikos. Musų mokytoja buvo p-lė Z. Puišiutė. Buvo ir daugiau mokytojų: panelė M. Gruzinskaitė ir ponas Virak's.

Mes kožną utarninką ir pėtnyčią ėjom dainuoti. Mes dainavom šias dainas: Avižėlė, Rutų Darželis, Oi kur buvai kiškel mano ir Ant krašto marių.

Mes mokinomės Lietuvos Istorijos. Istorijos mokintis visi mylėjome. Vaikai ir mergaitės mokinosi sykiu vienam kambaryje.

Mes mokintis pradėdavome devintą valandą. Kaip buvo pusė po dešimt, tai ėjom lavintis laukan ir paskui atgal grįžom. Tada mes visi skaitėme žvaigždutę.

Mes pėtnyčiomis rašėme apie istoriją. Mes turėjome mokyklą apie penkes savaites. Aš mokyklą labai mylėjau ir mokytoją mylėjau.

Julijona Paskauskiutė.

Mokykloje praleistas laikas.

Mokykla prasidėjo liepos 15 d. Aš myliu mokyklą užtai, kad kuomet aš einu, tai žinau ką nors, o kaip ant gatvės laiką praleidžiu, tai aš nieko nežinau.

Mano mokytojos vardas p-lė Z. Puišiutė. Kaip aš pradėjau eit į mokyklą, tai aš nei vieną kartą nepavėlinau ir visada atėjau į mokyklą.

Jonas Kartovičius.

Praleistas laikas mokykloje.

Mokykla prasidėjo liepos 15 d. Visi vaikai susirinko į mokyklą su džiaugsmu. Mes budami mokykloje rašėme ir skaitėme apie Lietuvos Istoriją. Dar vieną daiktą mes mokinomės — gramatiką, kurią vaikai labiau mylėjo.

Mumi paleisdavo apie 20 minutų pertraukoms laukan. Panelė Z. Puišiutė buvo trečio skyriaus mokytoja. Ji buvo labai gera mokytoja. Visi vaikai sake, kad tokios geros mokytojos niekados neturėjo.

Aš atėjau į mokyklą mokytis ir aš daug naudos sau gavau. Aš turėjau gerą laiką budama mokykloje ir sykiu daug išmokau.

Alena Zenevičiutė.

Lietuviška Mokykla.

Lietuviška mokykla prasidėjo liepos 15 d. Aš atėjau ir niekas mane nevarė — pati atėjau mokytis.

Mane mokino panelė Z. Puisiutė ir išmokino mane rašyti, skaityti ir kompozicijos rašyti (liousus straipsnelius. **Red.**). Kasdiena ir istorijos mokina išryto nuo devynių iki pusė po devynių. Aš gerai įsitėminau istoriją ir žinau senovės pilis ir lietuvių gyvenimą.

Aš jaučiuos savo lietuviškoj mokykloj linksma.

Cicilija Zuloniutė.

Laikas praleistas mokykloje.

Mokykla prasidėjo 15 liepos ir mokinomės 5 savaites. Aš labai daug naudos gavau ir gerai išmokau viską. Aš atėjau išmokti rašyti ir skaityti lietuvių kalboje. Musų mokytojos vardas panelė Z. Puišiutė ir ji labai gerai mus mokino. Mes mokinomės Lietuvos Istorijos, Gramatikos ir skaitymo. Už išdykavimą dabar mes gailimės, Šiandien (rugpiučio 23 d. 1918 m. **Red.**) paskutinė diena. Mes turėjom labai gerą laiką ir daug naujo sužinojom.

Ona Valentukė.

Laikai praleisti mokykloje.

Laikas mokykloje buvo linksmas. Mes turėjome skaityti ir rašyti ir gramatikos kas diena. Kaip kada mes dainavom ir šokom. Aš mylėjau eiti į mokyklą. Mes daug išsimokinom naujo ko nemokėjome. Mano mokytojos vardas buvo panelė Z. Puišiutė.

Mes išryto mokinomės Lietuvos Istorijos, vėliau gramatikos ir paskiau skaitymo. Butų gerai, kad mes turėtume lietuvišką mokyklą kitą vasarą ir kad mes turėtume mokytoją p-lę Puišiutę. Mes turėjom 20 minutų pertraukos kasdieną. Laike pertraukos lavinausi visokių žaislų. Tai gerai ir linksmai praleidau laiką.

Anelė Aleksoniutė.

Jeigu Jums yra reikalingas pečius ir manai pirkti šį rudenį, tai eikit pas JURGELIUNĄ, 377 BROADWAY, nes šią savaitę parduoda geruș pečius po $39.00, vertės $50.00.

Domai jaunavedžių!

Gražius naujus forničius parduodu už pusę kainos. Metai atgal mokėjau $600.

Išvažiuoju ant savo farmos į Vermont staitą, todel ir esu priverstas parduoti iki 25 Rugsėjo. Naudokitės proga. Forničius galite matyti kasdien 26 Hooker st. Allston, Mass. Su manim susitikti galit **Lietuvių Bankoje 32 Cross** st. Boston, Mass.

Geriausias budas dėl įtrinimo

Neturi stokuot nei viename name
D-ro Richter'io
PAIN-EXPELLER
Jau nuo 50 metų yra vienu iš numylėtų naminių budų pas letuvnikus ir visame pasaulyj.
Tikras tiktai su pažymėta marke "IKARA"
35c. ir 65c. buteliukas visose aptiekose arba stačiai nuo
F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street, New York, N. Y.

PATRUKIMAS UŽMUŠA 7000 KAS METAS.

Septyni tukstančiai žmonių kas metas miršta nuo patrukimo. Kodel? Užtai kad nelaimingieji neprisižiurėjo saves arba tik gydė ženklą (ištinimą) skausmo ir neatkreipė atidos priežaščiai to skausmo. Kaip tu elgiesi? Ar neprižiuri savę nešiodamas trussą ar kitokių įtaisų? Trusas yra tik užvadas iš bėdos — yra neatsakančiu ramsčiu jau sukrypusiai sieniai. Veržimas jo kliudo kraujo bėgiojimui.

Bet mokslas rado kelią ir kožnas trusso kankinys yra kviečiamas ypatiškai ir dykai išmėginti. PLAPAO metodas yra moksliškas logiškas ir pasekmingas gydymas.

PLAPAO PAD kuomet pridėtas tvirtai prie kuno negali slankioti arba pasitraukti nuo vietos, todel nespaudžia nei negnyba. Minkštas kaip aksomas — len gvai uždedamas — ne brangus. Nešiojamas kuomet miegi ir kuomet dirbi. Nėra dirželių, sakčių ar sprenžinų.

Išmok uždaryti hernial atidarymą taip kaip gamta įsako, kad patrukimas neitų tolyn. Prisiųsk vardą šiandien į PLAPAO CO. Block 3056 St. Louis, Mo. del dykai pabandymui Plapao ir reikalingų informacijų vartojimui.

(Apgarsinimas).

Nuspirk Mosties.

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba šlakus ir pražalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųst ir stampomis.

J. RIMKUS,
P. O. BOX 36,
Holbrook, Mass.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—
Užrašykite ją savo draug ms ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir piningus reikia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

DAINOS.

Naujai išėjo mišriem balsam, chorui arba kvartetui, Miko Petrausko dainos —IV Sąsiuvinys; telpa 10 dainų. Kaina sąsiuvinio 25 c. Už 5 dol. duodasi 25 knygutės.

I ir III Sąsiuvinių visai nėra, — išparduota. "Aras" kvartetas — 40 c. kopija. 20 kopijų už 3 dol. "Girių Karalius" spaudoje. Viena kopija už 2 dol. Kas prisiunčia dabar 2 dol., tas gauna prie to ir "Kankles".

V Sąsiuvinys dainų jau atspauzdintas, — tai duettai, tinka bile balsam. Viso telpa 34 dainos. Kaina 50 c. Už 5 dol. duodama 12 knygučių.

Rašyk:
MIKAS PETRAUSKAS
769 Broadway, So. Boston, Mass.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakįla vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $4.12 c. tai 1923 m. gausite $5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $82.40, tai 1923 m. gausite $100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti

War Savings Stamps

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

JEIGU JŲS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,
Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvamas mašinas.

Čeverykų nupiginimas:
Vertės $5.00 už $2.95 || Vertės $3.50 už $1.95
Vertės $2.50 už $1.34.
Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN
377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Garsinkites "Sandaroje"